Lokalna razvojna strategija LAG-a „Šumanovci“ za razdoblje 2023. – 2027.

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTAVIMA EUROPSKE UNIJE
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
Podmjera 19.1. »Pripremna pomoć« – provedba tipa operacije 19.1.1. »Pripremna pomoć«
Mjera 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER
(CLLD – Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)«
Lokalna akcijska grupa „Šumanovci“
PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014.-2020. (2021. i 2022.)

Udio sufinanciranje: 90% EU, 10% RH
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

Verzija 1.0, srpanj 2023.

SADRŽAJ

1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LRS 1

1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a 1

1.1.1. Područje LAG-a 1

Slika 1. Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u 2

Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske 3

Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u 4

1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a 5

1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a 6

1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština 6

Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a 8

1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a 9

Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a 10

1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a 12

Tablica 4: Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a 13

1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a 14

Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a 15

1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a 16

Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji LAG područja 18

Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a 18

Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020.na području LAG-a 19

Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a 19

Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a 19

Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a 20

Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a 20

Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a 21

Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a 21

Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a 22

Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a 22

1.3. Demografske značajke LAG područja 23

Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a 24

Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a 25

2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022 26

Tablica 19: Rezultati provedbe LRS u razdoblju 2014. – 2022. i provedbe drugih projekata [stanje zaključno na dan 1. lipnja 2023.] 26

3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS 27
3.1. Opis partnerstva 27
Tablica 20: Članovi LAG-a (Skupština LAG-a) 28
Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS (Skupština LAG-a) 28
Tablica 22: Tijelo LAG nadležno za odabir projekata na LAG natječaju (Upravni odbor) 28
3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS 29
Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS 30
4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA 31
4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize 31
Tablica 24: SWOT analiza LAG-a 31
5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS 34
5.1. Prikaz potreba LAG područja 34
Tablica 25: Potrebe LAG područja 34
5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS 36
Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS 36
5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje 38
Tablica 27: Intervencije u LRS 38
Tablica 28: Projekti suradnje 39
Tablica 29: Opis intervencija 40
5.4. Opis procesa odabira projekata na LAG natječajima 47
5.5. Usklađenost LRS sa ZPP 48
Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP 48
6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS 51
6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS 51
Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS 51
6.2. Opis praćenja (monitoring) i procjene (evaluacija) provedbe LRS 52
Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP 53
7. FINANCIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS 54
7.1. Financijski plan provedbe LRS 54
Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS 55
7.2. Akcijski plan provedbe LRS 56
Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS 57
8. PRILOZI 57

1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LRS

1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a

1.1.1. Područje LAG-a

Lokalna akcijska grupa Šumanovci smještena je u Vukovarsko-srijemskoj županiji, u graničnom području s Republikom Srbijom i Republikom Bosnom i Hercegovinom. Rasprostire se na površini od 647,30 km². To je područje tzv. Spačvanskog bazena u kojem su smještene jedinice lokalne samouprave obuhvaćene LAG-om Šumanovci kako slijedi: Bošnjaci, Drenovci sa naseljima Drenovci, Posavski Podgajci, Račinovci, Rajevo Selo i Đurići, zatim Gunja, Štitar i Vrbanja s naseljima Vrbanja, Soljani i Strošinci, te Grad Županja.

Područje LAG-a Šumanovci participira u ukupnoj površini Vukovarsko-srijemske županije s 26,38%, a u ukupnoj kopnenoj površini Republike Hrvatske s 1,14%. Udjeli površina pojedinih JLS-a u ukupnoj površini LAG-a iznose redom (od najveće prema najmanjoj): Općina Drenovci (30,90%) i općina Vrbanja (29,51%) su teritorijalno najveće, slijedi općina Bošnjaci (14,67%), zatim grad Županja (13,92%), Općina Štitar (6,20%) i teritorijalno najmanja općina Gunja (4,80%).[1]

Prema Popisu stanovništva iz 2021., na području LAG-a živi 22.705 stanovnika, što iznosi 0,59% stanovnika RH, odnosno 15,87% stanovnika Županije. Broj kućanstava u svih 12 naselja LAG-a iznosi 8.803. Prosječna gustoća naseljenosti u LAG-u je 35 stanovnik po km^2.[2]

LAG „Šumanovci“ smješten je na području istočne Slavonije i zapadnog Srijema, odnosno u Županjskoj Posavini u južnom dijelu Vukovarsko – srijemske županije. LAG „Šumanovci“ graniči s Bosnom i Hercegovinom te Republikom Srbijom, a unutar područja Republike Hrvatske LAG graniči s LAG-om Bosutski niz, odnosno njegovim općinama Nijemci, Gradište, Cerna i Babina Greda.

LAG „Šumanovci“ prema OECD klasifikaciji spada u izrazito ruralno područje s 61% stanovnika koji žive u seoskim naseljima. [3]

Područje LAG-a pripada Panonskoj Hrvatskoj kao statističkoj regiji 2. razine (HR NUTS-2).[4]

Sjedište LAG-a „Šumanovci“ nalazi se u općini Drenovci, točnije u naselju Drenovci u novoizgrađenoj zgradi Poljoprivredno poduzetničkog inkubatora Drenovci, s adresom Vladimira Nazora 131.

[1] *Izvor:* ARKOD
[2] *Izvor:* DZS, Popis stanovništva, kućanstava i stanova, 2021.
[3] *Izvor*: OECD, 2003. Territorial indicators of socio economic patterns and dynamics DT/TDPC(2002)23. (http://oecd.org/dataoecd/42/16/15181756.doc)
[4] *Izvor*: NN 125/2019 (20.12.2019.), Nacionalna klasifikacija statističkih regija 2021. (HR_NUTS 2021.)

Slika 1. Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u[5]

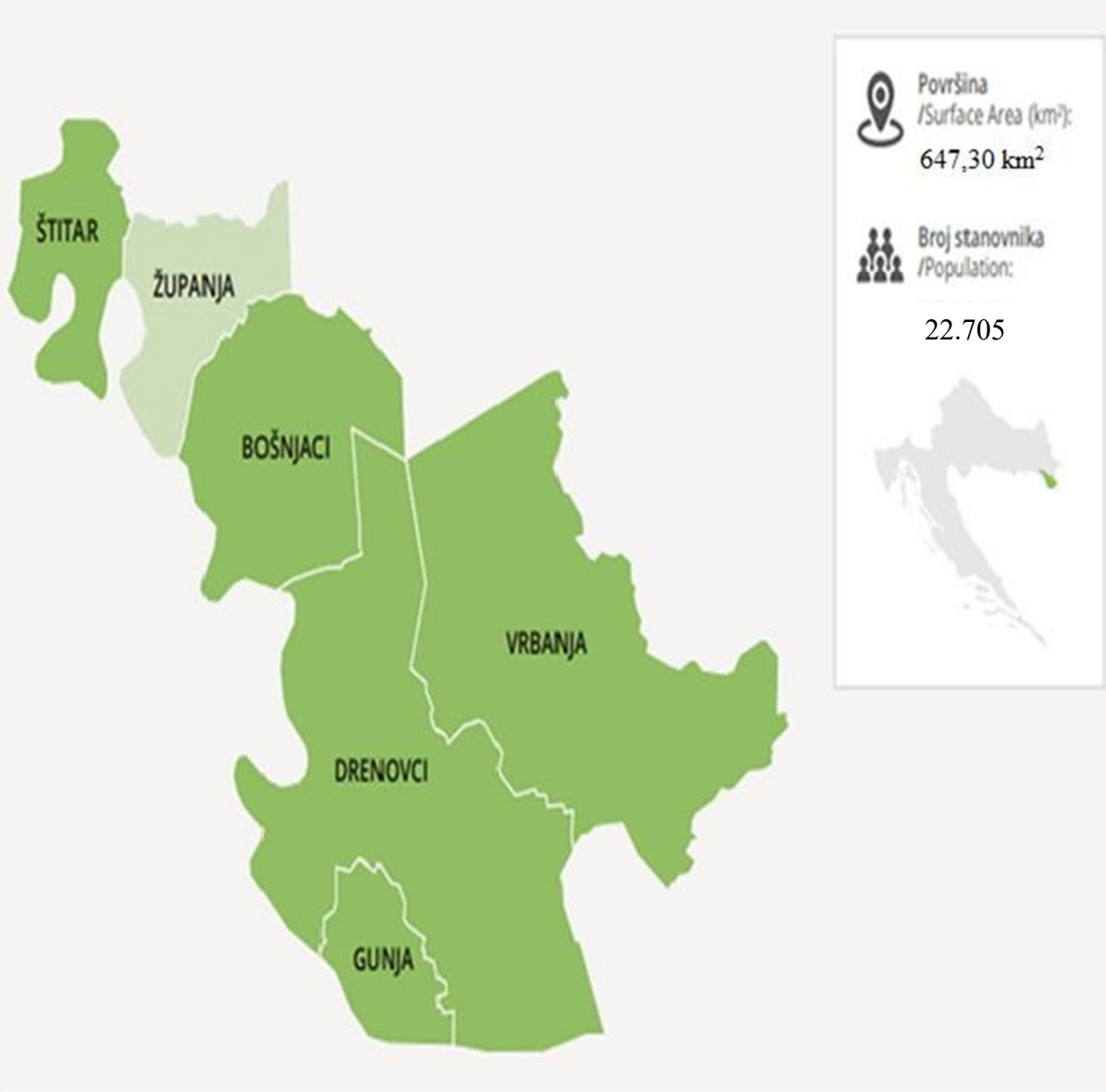

[5] *Izvor:* Leader mreža Hrvatske, http://www.lmh.hr/images/lhm_katalog_v8b-min.pdf, preuzeto 31.01.2022

Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske[6]

[6] *Izvor:* Ministarstvo poljoprivrede, Nacionalna ruralna mreža, https://www.mrr.hr/novosti/karta-odabranih-lag-ova-2014-2020/, preuzeto 31.01.2022

Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u

Osnovni statistički podaci o LAG-u						
Naziv JLS	Broj stanovnika u JLS	Naselja iz JLS u sastavu LAG-u	Broj stanovnika u naselju	Površina JLS km²	Gustoća stanovnika u JLS (stan/km²)	Broj kućanstava u JLS
Općina Bošnjaci	2.868	Bošnjaci	2.868	94,62 km^2	30,3	1.026
Općina Drenovci	3.662	Drenovci	1.398	200,00 km^2	18,3	1.488
		Đurići	206			
		Posavski Podgajci	883			
		Račinovci	517			
		Rajevo Selo	658			
Općina Gunja	2.600	Gunja	2.600	31,06 km^2	83,7	1.087
Općina Štitar	1.552	Štitar	1.552	40,12 km^2	38,7	571
Općina Vrbanja	2.870	Vrbanja	1.583	191,00 km^2	15,0	1.129
		Soljani	926			
		Strošinci	361			
Grad Županja	9.153	Županja	9.153	90,14 km^2	101,5	3.502
Ukupno LAG	22.705		22.705	647,30 km^2	35,1	8.803
Osobna iskaznica LAG-a						
OIB	77805974038					
Adresa sjedišta	Vladimira Nazora 131, Drenovci, Hrvatska					
Adresa podružnica	/					
Kontakt telefon	+385 99 608 733					
Kontakt e-mail	sumanovci.lag@gmail.com					
Mrežna stranica	http://www.lag-sumanovci.hr/					

Izvor: *Državni zavod za statistiku – za osnovni statistički podaci o LAG-u, https://podaci.dzs.hr/media/ixpn5qzo/si-1711-popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova-2021-prvi-rezultati-po-naseljima.pdf , preuzeto: 26.09.2022*

1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a[7]

Područje LAG-a „Šumanovci“ je izrazito ravničarski kraj koji se proteže uz rijeku Savu. Najniža visinska točka LAG-a „Šumanovci“, ali i cijele Vukovarsko-Srijemske županije nalazi se u Spačvi i iznosi 78 m nadmorske visine. Visinske razlike u području LAG-a su male; u Gunji je nadmorska visina 82-86 m, u Drenovcima 90 m, u Vrbanji 80 m,u Štitaru 77 m, a u Bošnjacima 76 m. Navedene reljefne karakteristike posljedica su pripadnosti velikoj morfološkoj mega-regiji Panonskog bazena, kojeg prema pedološkim osobinama karakteriziraju velike površine plodnog tla i šume. Prisutni su sljedeći tipovi tla: pseudoglej na zaravni, močvarno glejno tlo i euterično smeđe tlo. Plodna tla čini 27.456 ha ili 38,2% ukupne površine LAG-a, a koje omogućuju uzgoj različitih poljoprivrednih kultura te predstavljaju jedan od ključnih prirodnih resursa za gospodarski razvoj LAG-a. Pored plodnog tla i šume zauzimaju veliko područje od oko 25.000 ha ili 38,62% teritorija LAG-a. Geološki, područje LAG-a pripada nasutoj ravnici Posavine, sastavljenoj pretežno od močvarnog pretaloženog prapora, s dosta gline, pijeska, šljunka, ugljenih naslaga i konglomerata. Prostor nije unutar seizmički aktivnog područja.

Hidrološke značajne područja LAG-a prvenstveno su vezane uz vodni režim toka rijeke Save, kojem područje LAG-a pripada, a kojeg karakterizira kišno-snježni režim s glavnim maksimumom u ožujku i u prosincu te minimumom u kolovozu. Osim oborina, drugi glavni izvor vode u potocima su podzemne vode, koje nisu dio slivnog toka rijeke Save. LAG „Šumanovci“ odlikuje umjereno kontinentalna klima s hladnim zimama i toplim ljetima. Srednja godišnja temperatura je 11,4°C. Za spačvanski je bazen karakteristično da na njegovom području postoje određena odstupanja od šireg prostora. Područje LAG-a karakteriziraju relativno niske oborine, s prosječnom godišnjom količinom od 660 mm padalina. Iako se količina padalina općenito smanjuje od zapada prema istoku, pod utjecajem obližnjih bosanskih planina, u krajnjem jugoistočnom dijelu LAG-a „Šumanovci“ na području općine Drenovci, godišnji prosjek padalina je oko 823 mm. Najviše je padalina u ljetnom, a najmanje u zimskom periodu. Srednja godišnja relativna vlažnost zraka iznosi 75%. Obzirom na ružu vjetrova, najučestaliji vjetrovi su iz smjera sjever-zapad, a magle su česte u jesensko-zimskom periodu.

[7] *Izvor*: Lokalna razvojna strategija LAG-a Šumanovci za razdoblje od 2014. do 2020. godine. LAG Šumanovci, 2020.

1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a[8]

1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština

Područje LAG-a ima iznimno bogato kulturno i povijesno nasljeđe koje datira iz prapovijesnog razdoblja, što potvrđuju arheološka nalazišta iz doba vučedolske kulture na području Vrbanje. Na području LAG-a „Šumanovci" nalazi se najstarije svetište u Vukovarsko-Srijemskoj županiji - Svetište Majke dobre nade - Šumanovci, ali i brojne crkve te groblja sa značajnom povijesno kulturnom vrijednošću od kojih su neke i zaštićene kao nepokretni spomenik kulture. Zbog poplave koja je zadesila Županjsku Posavinu u svibnju 2014., teško je oštećen ili trajno izgubljen jedan dio materijalne kulturne baštine u poplavljenim selima Gunja, Đurići, Rajevo Selo, Posavski Podgajci, Račinovci i Strošinci. Stradali su: tradicijski i građanski kućni inventar; vrijedne umjetnine ustanova, crkava, knjižnica i udruga; narodne nošnje KUD-ova; privatne zbirke tradicijskih predmeta, stare tradicijske kuće građene od čerpića i drugi vrijedni predmeti. Zavičajni muzej Stjepan Gruber iz Županje preuzeo je daljnju brigu o zaštiti kulturnih dobara ovog kraja. Također, 30. studenog 2015. godine osnovan je Muzej Cvelferije u Drenovcima, a tomu je prethodila Akcija spašavanja baštine u poplavljenim selima županjske Posavine 2014. godine, koju je koordinirao gore spomenuti Zavičajni muzej Stjepan Gruber Županja uz sudjelovanje više od pedeset muzealaca s područja cijele Hrvatske te volontera i zaposlenika javnih radova. Rezultat ove akcije je više od dvije tisuće predmeta koji danas čine fundus muzeja. Nematerijalnu kulturnu baštinu prvenstveno čini šokačka tradicija s bogatom folklornom tradicijskom i etnološkom vrijednošću koju njeguju i promoviraju kulturno-umjetnička društva registrirana na području LAG-a, ali i brojne kulturno-tradicijske manifestacije poput Šokačkog sijela, Kruh naš svagdanji - žetva i vršidba iz prošlosti, Raspjevane Cvelferije i drugih. Povijesna baština LAG-a „Šumanovci" je izuzetno bogata zbog specifičnog graničarskog položaja tzv. Cvelferije[9] i vrijedna je osnova za razvoj turističke ponude ovog kraja.

U registru Ministarstva kulture registrirano je ukupno 22 objekta pokretne i nepokretne kulturne baštine na području LAG-a „Šumanovci", od kojih su najzastupljenija arheološka

[8] *Izvor:* Lokalna razvojna strategija LAG-a Šumanovci za razdoblje od 2014. do 2020. godine. LAG Šumanovci, 2020.

[9] Cvelferija je područje koje obuhvaća 9 sela LAG-a Šumanovci: Vrbanja, Soljani, Strošinci, Drenovci, Đurići, Račinovci, Gunja, Rajevo selo i Posavski Podgajci. Naziv Cvelferija potječe iz vremena kada je Hrvatska bila podijeljena na pukovnije, a one na niže jedinice satnije. Područje ovih sela činilo je dvanaestu satniju. Od njemačke riječi zwölf što znači dvanaest ovaj kraj je prozvan Cvelferija. To su bila sela koja su se nalazila na granici s Turcima, pa su ovdašnji ljudi prozvani Graničari.

nalazišta koja čine 40% zaštićene baštine, a 31% su crkve. [10] Pojedinačno na području LAG-a odnosno po jedinicama lokalne samouprave, u općini Bošnjaci nalaze se dva arheološka nalazišta, te jedno nepokretno kulturno dobro, u općini Drenovci dva nepokretna dobra, zatim općina Gunja koja ima jedno nepokretno kulturno dobro. Općina Štitar broji jedno arheološko nalazište i dva nepokretna kulturna dobra, u općini Vrbanja nalaze se po dva arheološka nalazišta i dva nepokretna kulturna dobra i na koncu u gradu Županji četiri arheološka nalazišta, te pet nepokretnih kulturnih dobara. Kao vrijedna kulturno – povijesna nasljeđa, potrebno je spomenuti i nepokretne spomenike kulture – župna crkva Sv. Mihovila Arkanđela u Drenovcima i župna crkva Pohođenja Blažene Djevice Marije u Soljanima, te brojne vrijedne crkve različitih vjeroispovijesti, kao i stara groblja. Detaljniji prikaz zaštićene kulturno – povijesne baštine na području LAG-a „Šumanovci“ nalazi se u Tablici 2.

[10] *Izvor*: Analiza stanja LAG-ova na području Vukovarsko-srijemske županije. Lokalna agencija za razvoj Vjeverica, Drenovci, 2014.

Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a

JLS	Vrsta kulturnog dobra						
	Nepokretno kulturno dobro				Pokretno kulturno dobro		Nematerijalno kulturno dobro
	Pojedinačno	Kulturno-povijesna cjelina	Kulturni krajolik	Arheologija	Pojedinačno	Zbirka	
Bošnjaci				Arheološko nalazište „Popernjak“, Bošnjaci (Z-4705)			
				Arheološko nalazište „Virgrad“ Bošnjaci (Z-4975)			
	Crkva Sv. Martina, Bošnjaci (Z-1142)						
Drenovci	Crkva Sv. Mihaela, Drenovci (Z-1145)						
	Crkva Rođenja Sv. Ivana Krstitelja, Račinovci (Z-1162)						
Gunja	Crkva Sv. Jakova, Gunja (Z-7157)						
Štitar				Arheološko nalazište „Berava – Crna greda“, Štitar (Z-5918)			
	Tradicijski niz, Štitar (Z-7166)						
	Crkva Sv. Mateja i apostola i evanđelista, Štitar (Z-4712)						
Vrbanja				Arheološko nalazište Zvizdan – grad, Soljani (Z-6088)			
				Arheološko nalazište Purić, Ljubanj, Vrbanja (Z-6828)			
	Crkva Pohođenja						

	Blažene Djevice Marije, Soljani (Z-1164)						
	Gašparčev magazin, Vrbanja (Z-6800)						
Grad Županja				Arheološko nalazište „Dubovo“, Županja (Z-4706)			
				Arheološko nalazište „Velika greda – Lazine“, Županja (Z-5578)			
				Arheološko nalazište „Šlajs“ Poloj, Savica“, Županja (Z-4974)			
				Arheološko nalazište „Crne njive“, Županja (Z-5488)			
	Kuće Nemec, Županja (Z-6092)						
	Agencija – Zgrada muzeja, Županja (Z-3947)						
	Crkva Sv. Ivana Krstitelja, Županja (Z-1186)						
	Nekadašnji Graničarski čardak – sada Zgrada muzeja, Županja (Z-1187)						
	Zgrada bivše Osnovne škole, Županja (Z-1188)						
Ukupno LAG	13	0	0	9	0	0	0

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija, https://registar.kulturnadobra.hr/#/, preuzeto 31.01.2022.*

1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a

Na području LAG-a „Šumanovci“ u mrežu Natura 2000 uvršteno je područje Spačvanskog bazena. (slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a)

Spačvanska šuma predstavlja najveću cjelovitu šumu hrasta lužnjaka u Hrvatskoj i u Europi. Spačvanska šuma je ulaskom Hrvatske u EU uvrštena u europsku mrežu zaštićenih prirodnih vrijednosti NATURA 2000 (Kod: HR2001414). Spačvanski bazen (površine 43.014 ha) je najveći kompleks vlažnih šuma hrasta lužnjaka u Hrvatskoj. Spačvanska šuma ima veliku ekološku, a posebice hidrološku ulogu. Spačva je poznata po hrastu lužnjaku koji nosi međunarodnu tehnološku oznaku pod imenom slavonska hrastovina. U spačvanskim šumama od kralježnjaka obitavaju gmazovi, ptice, sisavci i vodozemci, a od beskralježnjaka mekušci i kukci. Tu su prirodna staništa jelena, srne, divlje svinje, lisice, zeca, kune i dr.

Lože su posebni rezervat šumske vegetacije i predstavljaju staru slavonsku hrastovu šumu sa stablima. Nalaze se u Spačvanskom bazenu s površinom većom od 100 ha. Rezervat je namijenjen istraživanjima i edukaciji te je u njemu postavljena trajna ploha u okviru programa UNESCO Čovjek i biosfera. Radiševo je posebni rezervat šumske vegetacije, rijetko područje nizinskih lužnjakovih šuma s običnim grabom i bukvom. U rezervatu se nalazi devet primjeraka stabala bukve visine do 30 metara i prsnog promjera 42,5 – 67,5 cm te stabala hrasta lužnjaka viših od 35 m i prsnog promjera 67,5 – 97,5 cm. Virovi su značajni krajobraz s močvarnim obilježjima s karakterističnom vegetacijom i velikim brojem autohtonih vrsta riba i ptica močvarica. Njegovo prirodno stanje očuvanosti pripisuje se podzemnoj vodi koja se na ovom dijelu nalazi dosta visoko, tako da Virovi vodu zadržavaju tokom cijele godine i niti u vrlo sušnim periodima ne presušuju. Hrastovi u Drenovcima su spomenik prirode - skupina starih stabala hrasta Lužnjaka u Drenovcima smještena je na području općine Drenovci južno od Radiševa u Hrvatskoj. Ova orijaška stabla su ostatak nekadašnjih starih slavonskih šuma kojima je bila bogata Slavonija do početka 20. stoljeća. Starost hrastova je od 250-300 godina.

Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a

Kategorija zaštite	Naziv	Površina u ha	Godina proglašenja	JLS-ovi u LAG-u na čijem području se nalazi
Spomenik prirode	Hrastovi u Drenovcima (54)	0,00	1961.	Općina Drenovci
Posebni rezervat	Lože (312)	109,01	1975.	Općina Vrbanja
Posebni rezervat	Radiševo (318)	4,17	1975.	Grad Županja
Ukupno LAG	3			

Izvor: *Bioportal, web portal informacijskog sustav zaštite prirode, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, https://www.bioportal.hr/gis/, preuzeto: 31.01.2022*

Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a

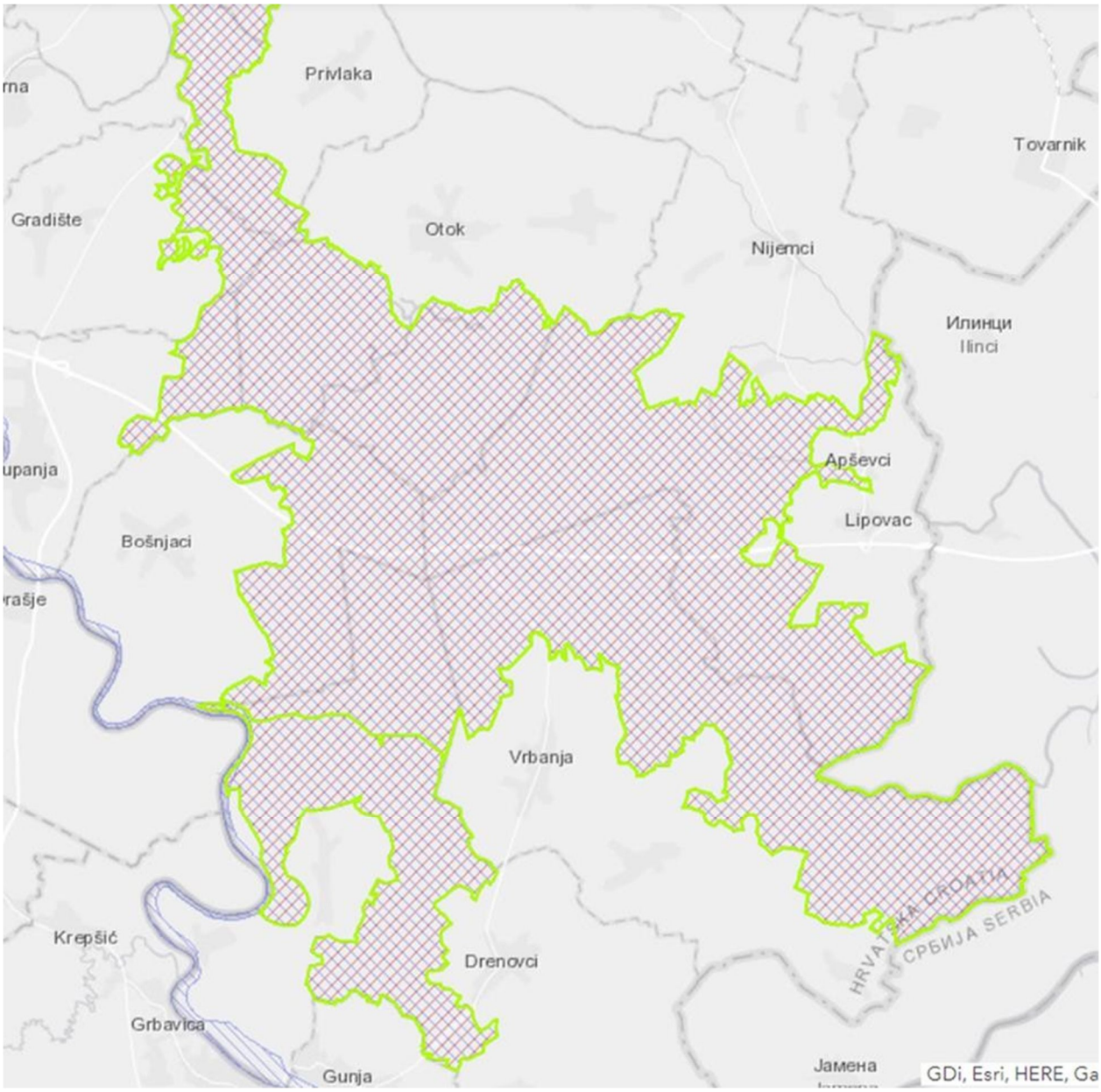

1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a[11]

Prometna infrastruktura: Najvažnija prometnica u cestovnoj infrastrukturi LAG-a Šumanovci je autocesta A3 (ujedno i europska autocesta E70). Prometnice niže razine su državne ceste: D55 (Vinkovci – Županja - GP Županja) te D214 (Županja – Bošnjaci - GP Gunja). Željeznička infrastruktura na području LAG-a obuhvaća prugu prvog reda Vinkovci-Gunja BIH, međunarodni željeznički granični prijelaz te željeznička stajališta.
Na području LAG-a nema primarnih zračnih luka već samo poljoprivredna uzletišta.
Na području LAG-a postoji riječna luka kod Županje.
Energetska infrastruktura: Postojeći elektroenergetski sustav zadovoljava sadašnje potrebe područja LAG-a, a na kojem se nalazi dvostruki 400nV dalekovod, 110kV dalekovod te dva dalekovoda od 35kV. Distribuciju i opskrbu plinom provodi Plinara istočne Slavonije d.o.o. Vinkovci, a opskrbljuju se preko VT plinovoda Županja-Vrbanja.
Vodoopskrba, odvodnja i vodno gospodarstvo: Cjelokupni prostor LAG-a obuhvaćen je vodoopskrbnim sustavom, te su od 2022. godine posljednja dva naselja (Račinovci i Đurići) spojeni na regionalni vodovod. Također, u tijeku je izgradnja i daljnje proširenje regionalnog vodovoda te se očekuje značajno unapređenje usluge vodoopskrbe. Odvodnja oborinskih voda je riješena u okviru odvodnje prometnica i poljoprivrednih površina, a glavni recipijenti su rijeke Bosut i Vuka koje suvišnu oborinsku vodu odvode u Savu te vodotoci Teča u Račinovcima i Konjuša u Gunji s direktnim ispustima u Savu. Na značajnom dijelu LAG-a Šumanovci sanitarne i otpadne vode prikupljaju se putem sanitarnih i septičkih jama, dok je na manjem dijelu riješen sustav odvodnje otpadnih voda. Od 2018. godine u rad je pušten pročistač otpadnih voda u Županji. Navedeni pročistač poboljšava kvalitetu okoliša i zaštitu zdravlja ljudi na području Grada Županje i općine Štitar kroz poboljšani sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u skladu s propisima RH i EU te povećanje broja stanovnika priključenih na sustav odvodnje.
Postupanje s otpadom:[12] Zbrinjavanje otpada provodi se organizirano putem 4 komunalna poduzeća. Preostala su 2 aktivna službena odlagališta: Kraplja (ID 100) u Gunji, te Stara ciglana (ID 63) u Županji. Trenutno na području LAG-a postoje 2 reciklažna dvorišta – u Drenovcima (REC-172-G-1) i u Županji (REC-103-G-1), te 4 mobilna reciklažna dvorišta: 1 u Bošnjacima (REC-103-M-1), 1 u Drenovcima (REC-172-M-1), 1 u Štitaru (REC-103-M-1) i 1 u Županji (REC-103-M-1).

[11] *Izvor*: Razvojna strategija Vukovarsko-srijemske županije 2011. - 2013. http://www.vusz.hr/info/zupanijska-razvojna-strategija-1 i Lokalna razvojna strategija LAG-a Šumanovci za razdoblje od 2014. do 2020. godine. LAG
[12] *Izvor*: HAOP,Izvješće o odlagalištima otpada 2020., http://www.haop.hr/sites/default/files/uploads/dokumenti/021_otpad/Izvjesca/komunalni/OTP_2020_IZVJE%C5%A0%C4%86E_ODLAGALI%C5%A0TA_web.pdf

Očevidnik reciklažnih dvorišta, https://ogo.mzoe.hr/Ocevidnici/PopisPDF/4?tvrtkaId=1

Tablica 4: Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Ukupno
Autocesta	Km	19,89
Državna cesta	Km	36,28
Županijska cesta	Km	138,77
Lokalna cesta	Km	55,64
Nerazvrstana cesta	Km	311,28
Željeznička pruga	Km	42,39
Biciklističke staze	Km	n/p
Međunarodne zračne luke	Broj	n/p
Ostale zračne luke	Broj	n/p
Morske luke	Broj	n/p
Riječne luke	Broj	1
Elektr. ener. kablovi	Km	286,61
Pokrivenost elektroničko-komunikacijske infrastrukture	% pokrivenosti EK infrastrukture – bakrena parica	85,22%
	% pokrivenosti EK infrastrukture – svjetlovod	0,23%
	% pokrivenosti EK infrastrukture – koaksijalni kabel	n/p
Plinovod	Km	304,91
Vodovod	Km	328,31
Kanalizacija	Km	117,87
Pročišćivači otpadnih voda	Broj	1
Centri za gospod. otpadom	Broj	n/p
Pretovarni centri	Broj	n/p

Izvor: *Jedinice lokalne samouprave, jedinice područne (regionalne) samouprave, Hrvatski operator prijenosa sustava d.o.o. (skraćeno HOPS d.o.o.), siječanj, 2022. godine*

1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a[13]

Predškolski odgoj i osnovno obrazovanje: U odgoju i obrazovanju na području LAG-a djeluju 2 dječja vrtića - 1 u Gradu Županji i 1 privatni u općini Drenovci. Na području LAG-a djeluje 13 osnovnih škola s ukupno 1.681 učenikom.
Srednjoškolsko obrazovanje: Na području LAG-a djeluju 3 srednje škole: Gimnazija Županja (opća i matematička); Tehnička škola Županja (smjer elektrotehničar i računalni tehničar za strojarstvo); Obrtničko-industrijska škola Županja, te njezina podružnica u Drenovcima s 2 usmjerena razreda – „kuhar" i „konobar".
Ustanove za obrazovanje odraslih: Na području LAG-a djeluju 3 pučka otvorena učilišta (u Županji) koja nude različite programe za potrebe cjeloživotnog obrazovanja odraslih.
Visokoškolsko obrazovanje: U Županji se od 2021. provodi akreditirani online studij u suradnji s Veleučilištem Baltazar Zaprešić u čiju svrhu je otvoren Upisno-konzultativni centar. U akademskoj godini 2021./2022. studij je upisalo 12 studenata.
Zdravstvena i ljekarnička djelatnost: U LAG-u Šumanovci djeluje 17 ordinacija opće/obiteljske medicine , 14 ordinacija dentalne medicine i 11 specijalističkih ordinacija.
Ljekarnička djelatnost: Na području LAG-a ima 6 ljekarni (u Županji, Drenovcima, Vrbanji i Gunji). Organizirana je i hitna medicinska služba putem Zavoda za hitnu medicinu u Županji s ispostavom u općini Drenovci, kao i privatna praksa te dodijeljene koncesije.
Socijalna djelatnost na području LAG-a „Šumanovci": Za pitanja socijalne djelatnosti nadležan je Hrvatski zavod za socijalni rad u Županji, a socijalnu infrastrukturu nadopunjuje 5 domova za starije i nemoćne osobe u Županji, Gunji i Soljanima s ukupno 54 korisnika.
Sportska infrastruktura: Na području LAG-a „Šumanovci" postoji velik broj sportske infrastrukture, posebno iz razloga što na navedenom području participira veliki broj sportskih udruga koje za svoje potrebe nadograđuju već postojeću sportsku infrastrukturu. Također, postoji veliki broj vanjskih igrališta namijenjenih za različite sportove u sklopu škole.
Kulturna infrastruktura: Kulturno i povijesno bogatstvo s područja LAG-a čuva se u Zavičajnom muzeju Stjepan Gruber u Županji, Šumarskom muzeju u Bošnjacima i Muzeju Cvelferije u Drenovcima, te Gradskoj knjižnici u Županji i Općinskoj narodnoj knjižnici u Drenovcima. Na ukupnom području LAG-a djeluje jedna kino dvorana i to u gradu Županji koja ujedno služi kao prostor za različite manifestacije kulturno-društvenog karaktera poput kazališnih predstava i festivala. Na području LAG-a ima 14 društvenih domova na području općina Bošnjaci, Drenovci, Gunja, Štitar, Vrbanja, te Grada Županje.

[13] Podaci su prikupljeni iz različitih izvještaja JLS-a

Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Količina
Društveni/kulturni dom, dom za mlade	Broj	14
Kazališta	Broj	1
Kino dvorane	Broj	1
Knjižnice	Broj	7
Muzeji	Broj	3
Vatrogasni dom	Broj	12
Ambulanta	Broj	12
Dom zdravlja	Broj	1
Bolnica	Broj	0
Vrtići	Broj	2
Ostali predškolski objekti	Broj	3
Osnovne škole	Broj	13
Srednje škole	Broj	3
Sportske građevine (zatvorene) ne uključujući školske dvorane	Broj	0
Sportske građevine (otvorene)	Broj	30
Dom za nezbrinutu djecu	Broj	0
Dom za starije i nemoćne	Broj	5
Ustanove za rehabilitaciju ovisnika (koje ne spadaju pod bolnice)	Broj	0

Izvor: *Jedinice lokalne samouprave jedinice područne (regionalne) samouprave, siječanj, 2022.*

1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a

Indeks razvijenosti: [14] U skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 147/14 i 123/17), područje LAG-a uvršteno je dijelom u I. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti manja od 50%, odnosno u II. skupinu s indeksom razvijenosti između 50% i 75% prosjeka i IV. skupinu s indeksom razvijenosti između 100% i 125%.

Stanje gospodarstva i ključni gospodarski sektori: [15] Ukupan broj poduzetnika na LAG području u 2020. godini iznosi 335. Ukupan broj poduzetnika, kao i broj poduzetnika po određenim djelatnostima je podjednak u odnosu na prethodne 2 godine. Najviše je poduzetnika je u djelatnosti G. *Trgovina na malo i veliko, popravak motornih vozila i motocikala* (21,2%), zatim u djelatnostima F. *Građevinarstvo* (17%), C. *Prerađivačka industrija* (13,1%) i A. *Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo* (11%), dok je najmanji broj poduzetnika u djelatnosti O. *Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje* (0,3%). U djelatnostima B (*Rudarstvo i vađenje*), K (*Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja*), T (*Djelatnosti kućanstava kao poslodavca; djelatnosti kućanstava koji proizvode različitu robu i pružaju različite usluge za vlastite potrebe*) i U (*Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela*) nema poduzetnika.

Ukupan broj obrta na LAG području u 2020. godini iznosi 329. Broj obrta bilježi kontinuirani blagi porast u odnosu na prethodne 2 godine. Broj uslužnih obrta je bitno veći (79,3%) od broja proizvodnih obrta (20,7%).

Poljoprivreda[16]: Na području LAG-a „Šumanovci“ aktivno je 1.534 poljoprivrednih gospodarstava. Među poljoprivrednim subjektima prevladavaju OPG-i (84,2%) u odnosu na druge oblike registracije, te subjekti manje ekonomske veličine. Udio ekoloških proizvođača u ukupnom broju poljoprivrednih subjekata iznosi 3%.

Tržište radne snage:[17] Na području LAG-a evidentirano je u 2021. godini 1.445 nezaposlenih osoba (850 žena i 595 muškaraca), što je 21,7% ukupnog broja nezaposlenih (6.651) na području Vukovarsko-srijemske županije. Na području LAG-a evidentirano je 5,9% nezaposlenih u dobi od 15 do 19 godina, 13,3% od 20 do 24 godine, 12,5% od 25 do 29 godina, 8,3% od 30 do 34 godine, 9,0% od 35 do 39 godina, 9,8% od 40 do 44 godine, 11,8% od 45 do 49 godina, 11,1% od 50 do 54 godine, 13,3% 55 do 59 godina i 5,0% iznad 60 godina. Najveći udio među nezaposlenima su osobe sa srednjom školom, odnosno sa završenom trogodišnjom srednjom školom (35,2%), slijede osobe sa

[14] *Izvor:* Upravni odjel za gospodarstvo i održivi razvoj Vukovarsko-srijemske županije, https://www.vusz.hr/Cms_Data/Contents/VSZ/Folders/dokumenti/upravni2/~contents/ZTU2BVU5FV2GVETD/informacija-o-stanju--gospodarstva-vs--u-2019.-godini.pdf, preuzeto 09.03.2022.

[15] *Izvor:* Upravni odjel za gospodarstvo i održivi razvoj Vukovarsko-srijemske županije, https://www.vusz.hr/Cms_Data/Contents/VSZ/Folders/dokumenti/upravni2/~contents/ZTU2BVU5FV2GVETD/informacija-o-stanju--gospodarstva-vs--u-2019.-godini.pdf, preuzeto 09.03.2022.

[16] *Izvor:* Upisnik poljoprivrednih gospodarstava Republike Hrvatske

[17] *Izvor:* Državni zavod za statistiku, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/Zaposlenost%20i%20place/Zaposlenost%20i%20place%20-%20pregled%20po%20zupanijama.xlsx, preuzeto: 10.03.2022.

završenom osnovnom školom (27,0%), zatim osobe sa završenom srednjom školom za zanimanje u trajanju od 4 i više godina (22,8%). Najviše je zaposlenih u 2020. godini je bilo u djelatnostima prerađivačke industrije (21,35%).

Poslovna infrastruktura:[18]

Poduzetničke zone: Na području LAG-a ima 6 poduzetničkih zona: 2 u Gradu Županja (*Poduzetnička zona Županja i Poduzetnička zona Sječine*), 1 u Općini Bošnjaci (Zona Bošnjaci 1), 1 u Općini Drenovci (*Poslovna zona Drenovci*), 1 u Općini Gunja (*Poslovna zona Velebit*) i 1 u Općini Štitar (*Poduzetnička zona Komarevo*).

Poduzetničke potporne institucije: Na području LAG-a djeluju 2 poduzetničke potporne institucije (PPI), obje u Općini Drenovci: *Poljoprivredno-poduzetnički inkubator Drenovci d.o.o*. i *Lokalna razvojna agencija Vjeverica d.o.o*.

Energetika - obnovljivi izvori energije:

Prema Registru OIEKPP Ministarstva zaštite okoliša i energetike, u kojem su prikazani projekti za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora energije, na području Vukovarsko-srijemske županije nalazi se sveukupno 431 projekt, od toga 405 projekata koji se odnose na sunčane elektrane, 13 projekata koji se odnose na elektrane na biomasu, 11 projekata koji se odnose na elektrane na bioplin, te 2 projekta koja se odnose na kogeneracije.

U odnosu na Vukovarsko-srijemsku županiju od 405 projekata sunčanih elektrana na LAG području nalazi se 38 projekata sunčanih elektrana (26 u Županji, 5 u Štitaru, 3 u Bošnjacima, 2 u Vrbanji, te po 1 u Drenovcima i Gunji). Od 13 projekata elektrana na biomasu Vukovarsko-srijemske županije na LAG području nalazi se 5 projekata (2 u Gunji, te po jedan u Drenovcima, Vrbanji i gradu Županji). Nadalje, od 11 projekata s područja Vukovarsko-srijemske županije koji se odnose na elektrane na bioplin, na LAG području su 3 takva projekta, od kojih se 2 nalaze u Gunji, te 1 u Vrbanji. Nositelji navedenih projekata su Bionardo Gunja d.o.o. za proizvodnju i distribuciju toplinske i električne energije i Energana Gunja d.o.o. za proizvodnju električne i toplinske energije iz obnovljivih izvora energije. Posljednja vrsta postrojenja broji 2 projekta koja se odnose na kogeneracije, te jedan od njih nalazi se na LAG području odnosno u Županji, a nositelj je Sladorana d.o.o. Županja.[19]

[18] *Izvor:* Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture, http://reg.mingo.hr/pi/public/#

[19] *Izvor:* Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Registar OIEKPP, https://oie-aplikacije.mzoe.hr/Pregledi/

Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji LAG područja

JLS	Razvojna skupina prema IR	Indeks razvijenosti JLS	Prosječan dohodak po stanovniku, eura	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku, eura	Prosječna stopa nezaposlenosti	Opće kretanje stanovništva	Indeks starenja	Visoko obrazovano stanovništvo (VŠS, VSS)
Općina Bošnjaci	II. skupina	93,354	2.307,22	137,35	32,3%	84,32	87,7	227
Općina Drenovci	I. skupina	90,536	2.068,86	182,36	35,8%	81,62	111,6	153
Općina Gunja	I. skupina	87,394	1.689,95	116,77	46,3%	83,00	108,3	160
Općina Štitar	I. skupina	91,683	1.873,46	75,21	30,5%	85,08	75,4	73
Općina Vrbanja	II. skupina	92,807	2.409,16	174,77	29,7%	83,64	104,1	114
Grad Županja	IV. skupina	99,833	3.246,30	248,55	24,7%	87,16	86,2	1.365
Ukupno LAG	n/p	n/p	2.265,83	149,20	33,2%	84,14	95,6	2.092

Izvor: *Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova europske unije, https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages/O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj/indeks%20razvijenosti/Vrijednosti%20indeksa%20razvijenosti%20i%20pokazatelja%20za%20izra%C4%8Dun%20indeksa%20razvijenosti_jedinice%20lokalne%20samouprave.pdf, preuzeto 31.01.2022., Državni zavod za statistiku, https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/h01_01_32/h01_01_32.html, preuzeto: 31.01.2022.*

Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj zaposlenih prema području djelatnosti – NKD 2007																				Broj zaposlenih ukupno za sva područja
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	
2018.	436	0	1.108	37	98	192	510	120	35	17	70	17	60	23	411	658	223	39	4	0	0	4.058
2019.	383	0	881	38	107	373	597	132	30	20	73	17	83	16	750	667	217	44	4	0	0	4.486
2020.	388	0	945	52	135	377	573	80	47	26	74	21	88	20	661	651	233	45	4	0	0	4.426

Izvor: *Državni zavod za statistiku, https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/censustabsxls.htm, preuzeto 01.02.2022*

Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020.na području LAG-a

Godina	Broj poduzetnika prema području djelatnosti – NKD 2007																			Broj poduzetnika ukupno za sva područja
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	
2018.	43	0	44	4	7	41	79	11	19	5	2	5	31	4	1	7	7	4	17	0	0	331
2019.	43	0	47	5	8	57	78	11	21	5	0	6	32	4	1	7	7	2	15	0	0	349
2020.	37	0	44	4	9	57	71	14	22	5	0	4	30	3	1	8	7	3	16	0	0	335

Izvor: *Hrvatska gospodarska komora, https://digitalnakomora.hr/pretraga/statistika, preuzeto: 11.02.2022.*

Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj obrta prema djelatnosti		Broj obrta ukupno za sve djelatnosti
	Proizvodna djelatnost	Uslužna djelatnost	
2018.	60	220	280
2019.	66	241	307
2020.	68	261	329

Izvor: *Hrvatska obrtnička komora, veljača, 2022.*

Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Organizacijski oblik poljoprivrednika						
	OPG	SOPG	Obrt	Trgovačko društvo	Zadruga	Druga pravna osoba i ostalo	Od toga broj ekoloških proizvođača
Općina Bošnjaci	211	20	5	7	0	1	7
Općina Drenovci	431	32	19	5	1	1	14
Općina Gunja	80	15	6	1	0	0	0
Općina Štitar	87	19	3	1	0	0	4
Općina Vrbanja	257	21	19	2	0	1	7
Grad Županja	227	25	20	14	2	1	15
Ukupno LAG	1.293	132	72	30	3	4	47

Izvor: *Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/, preuzeto 01.02.2022.*

Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva (EUR)					
	do 3.000	3.001 – 8.000	8.001 – 15.000	15.001 – 50.000	50.001 – 100.000	100.001 i više
Općina Bošnjaci	89	55	37	36	28	0
Općina Drenovci	112	114	71	137	56	0
Općina Gunja	36	19	20	16	11	0
Općina Štitar	21	33	22	24	10	0
Općina Vrbanja	72	75	34	78	42	0
Grad Županja	138	81	33	27	16	0
Ukupno LAG	468	377	217	318	163	0

Izvor: *Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, veljača, 2022. godine*

Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a

JLS	Ukupna poljoprivredna površina (ha)	Ukupan broj parcela u ARKOD-u	Livade (ha)	Voćnjaci (ha)	Vinogradi (ha)	Maslinici (ha)	Pašnjaci (ha)	Oranice (ha)	Šume i šumsko zemljište(ha)
Općina Bošnjaci	4.441,6	2.135	3,94 ha	51,4 ha	n/p	n/p	2,3 ha	4.376,75 ha	3.589 ha
Općina Drenovci	8.444,19	4.001	1,78 ha	175,63 ha	n/p	n/p	4,28 ha	8.262,08 ha	8.564 ha
Općina Gunja	1.496,44	727	1,89 ha	6,16 ha	n/p	n/p	3,49 ha	1.484,69	680 ha
Općina Štitar	1.487,52	1.228	16,51 ha	13,92 ha	n/p	n/p	106,03 ha	1.350,05 ha	1.310 ha
Općina Vrbanja	7.010,04	2.678	2,28 ha	53,72 ha	n/p	n/p	1,67 ha	6.950,70 ha	10.246 ha
Grad Županja	2.018,38	904	8,59 ha	41,44 ha	n/p	n/p	7,19 ha	1.960,29 ha	1.459 ha
Ukupno LAG	24.898,17	11.673	34,99 ha	342,27 ha	n/p	n/p	124,94 ha	24.384,56 ha	25.848 ha

Izvor: *Ministarstvo poljoprivrede i Hrvatske šume d.o.o., preuzeto 01.02.2022.*

Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a

JLS	Kategorija stoke							
	Govedo, br. grla	Ovca, br. grla	Koza, br. grla	Konj, br. grla	Svinja, br. grla	Perad, br. grla	Magarac, br. grla	Pčela (pčelinje zajednice)
Općina Bošnjaci	574	10	n/p	8	3.457	6.510	n/p	231
Općina Drenovci	1.594	705	48	32	6.708	12.672	n/p	690
Općina Gunja	318	887	64	7	968	3.924	n/p	393
Općina Štitar	589	685	7	58	3.537	4.775	n/p	n/p
Općina Vrbanja	302	356	94	27	4.240	10.431	n/p	524
Grad Županja	118	388	2	80	791	18.086	1	1.143
Ukupno LAG	3.495	3.031	215	212	19.701	56.398	1	2.981

Izvor: *Ministarstvo poljoprivrede, , https://hpa.mps.hr/jrdz-izvjestaji/broj-domacih-zivotinja/, preuzeto 04.02.2022., Državni zavod za statistiku, https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/htm/h02_01_21/H02_01_21.html, preuzeto 04.02.2022.*

Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

JLS	Godina																	
	2018.						2019.						2020.					
	dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista		
	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani
Općina Bošnjaci	Z	Z	Z	Z	Z	Z	Z	Z	Z	Z	Z	Z	Z	Z	Z	Z	Z	Z
Općina Drenovci	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Općina Gunja	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Općina Štitar	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Općina Vrbanja	Z	Z	Z	Z	Z	Z	146	68	78	454	122	332	Z	Z	Z	Z	Z	Z
Grad Županja	2.379	1.198	1.181	4.690	2.369	2.294	2.533	1.307	1.226	4.416	2.555	1.861	1.154	486	668	2.001	936	1.065
Ukupno LAG	2.379	1.198	1.181	4.690	2.369	2.294	2.679	1.375	1.304	4.870	2.677	2.193	1.154	486	668	2.001	936	1.065

Izvor: *Državni zavod za statistiku https://www.dzs.hr/PXWeb/Menu.aspx?px_db=Turizam&px_language=hr&rxid=b69e2134-403d-4cf7-b522-4e91c782558a, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/04-03-02_01_2018.htm, preuzeto 02.02.2022.*

z - podatak zbog povjerljivosti nije objavljen (Agregirani podaci kod kojih postoje razlozi za povjerljivost u skladu sa Zakonom o službenoj statistici (NN, br. 25/20.) i Uredbom br. 223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o europskim statistikama tretiraju se kao povjerljivi i stoga se ne objavljuju.)*

Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																														
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54			55-59			60 i više			ukupno
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	
Općina Bošnjaci	8	9	17	12	15	27	8	11	19	10	7	17	4	15	19	7	11	18	9	16	25	8	12	20	11	13	24	3	2	5	191
Općina Drenovci	8	10	18	19	24	43	17	17	34	9	16	25	6	18	24	13	21	34	13	16	29	9	24	33	13	24	37	4	7	1	287
Općina Gunja	5	6	11	10	12	22	12	16	28	8	7	15	9	14	23	10	12	22	14	17	18	10	18	28	18	19	37	10	6	16	231
Općina Štitar	2	5	7	8	6	14	7	8	15	2	5	7	2	5	7	2	4	6	3	5	8	6	7	13	7	3	10	3	2	5	167
Općina Vrbanja	4	6	10	11	14	25	8	15	23	2	11	13	3	13	16	6	8	14	5	15	20	5	14	19	7	13	20	5	1	6	480
Grad Županja	15	8	23	33	32	65	31	32	63	20	25	45	12	26	38	15	33	48	19	40	59	13	37	50	30	33	63	15	15	30	89
Ukupno LAG	41	44	85	92	100	190	82	98	180	52	70	122	37	93	130	53	88	141	62	108	170	51	110	161	87	105	192	38	34	71	1.445

Izvor: *Hrvatski zavod za zapošljavanje (https://statistika.hzz.hr/), https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1, preuzeto 02.02.2022*

Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																																		
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54			55-59			60-64			65 i više			ukupno
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	U	Ž	U	
Općina Bošnjaci	9	1	10	52	28	80	81	43	124	67	43	124	67	43	110	98	45	143	81	42	123	98	52	150	84	23	107	44	7	51	30	9	39	946
Općina Drenovci	12	7	19	70	42	112	71	40	111	92	31	123	106	47	153	114	65	179	127	49	176	98	44	142	59	19	78	28	9	37	19	1	20	1.150
Općina Gunja	8	1	9	42	31	73	56	38	94	41	25	66	65	18	83	67	38	105	65	53	118	73	37	110	36	13	49	18	9	27	1	0	1	735
Općina Štitar	7	0	7	43	18	61	58	20	78	28	18	46	50	19	69	72	32	104	67	16	83	39	10	49	14	6	20	14	5	19	9	1	10	546
Općina Vrbanja	8	3	11	61	30	91	72	36	108	67	34	101	115	26	141	102	49	151	107	37	144	74	25	99	64	12	76	27	7	34	30	8	38	944
Grad Županja	12	8	20	124	80	204	243	192	435	226	171	397	283	216	499	273	225	498	279	229	508	270	218	488	179	119	298	77	52	129	14	4	18	3.494
Ukupno LAG	56	20	76	392	226	621	581	369	950	521	322	843	717	371	1.088	709	451	1.160	743	436	1.179	638	357	955	396	176	572	194	91	285	82	14	96	7.865

Izvor: *Državni zavod za statistiku, https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/censustabsxls.htm, preuzeto 11.02.2022.*

1.3. Demografske značajke LAG područja

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, LAG „Šumanovci“ ima 30.966 stanovnika koji žive u 12 naselja: Bošnjaci, Drenovci, Đurići, Gunja, Štitar, Posavski Podgajci, Račinovci, Rajevo Selo, Soljani, Strošinci, Vrbanja i Županja. Najveće naselje i jedini grad je Županja s 12.090 stanovnika. Također, prema prvim podacima popisa stanovništva iz 2021. g., LAG „Šumanovci“ ima 22.884 stanovnika, što je pad broja stanovnika za 8.082. Osjetan pad broja stanovnika primjetan je i u Gradu Županji gdje se broj smanjio za 2.844 stanovnika.

Pokazatelji depopulacije ukazuju na gubitke stanovništva. Procesi depopulacije u LAG-u „Šumanovci“ teku brže u odnosu na Županiju. Naime, u desetogodišnjem razdoblju, prema prvim rezultatima, između dvije popisne godine, broj stanovnika LAG-a smanjio se za 26,1%. Najveći pad stanovništva dogodio se u Općini Drenovci (29,3%), a najmanji u Županji (23,5%).

Na području LAG-a prema popisu 2021. godine živi 22.884 stanovnika na 647,30 km². Gustoća naseljenosti je 35,4 st/km² što je ispod prosjeka Republike Hrvatske koji iznosi 68,7 st/km². To je posljedica kontinuiranog pada stanovništva u posljednjih 20 godina izazvanog negativnim prirodnim kretanjem i iseljavanjem.

Nadalje, starenje stanovništva se najzornije može pratiti preko indeksa starenja. Područje LAG-a „Šumanovci“ karakteriziraju negativna demografska kretanja, o čemu govori indeks starenja i prosječna starost stanovništva (tablica 17.) U demografskoj je teoriji poznato ukoliko indeks starenja premaši vrijednost 40 (stari na 100 mladih stanovnika), govorimo o staroj populaciji. U LAG-u „Šumanovci“ indeks starenja i prosječna starost stanovništva je najniža u Štitaru 75,4 odnosno 38,2, a najviši u Drenovcima 111,6, odnosno 42,1.[20] Područje LAG-a Šumanovci obilježava loša obrazovna struktura stanovništva - ispodprosječni udjel obrazovanog stanovništva, odnosno stanovništva s formalnim obrazovanjem koje je starije od 15 godina, te znatno niži udjel više i visoko obrazovanogstanovništva u odnosu na nacionalnu strukturu, što je posljedica, između ostalog, slabe infrastrukture za studiranje i izvan-nastavnih programa za studente (tablica 18.).

[20] Izvor: *Državni zavod za statistiku,* https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_03/h01_01_03_zup16.html, preuzeto 11.03.2022.

Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a

Naziv JLS	Natalitet		Mortalitet		Vitalni indeks		Prosječna starost stanovnika
	2011.	2020.	2011.	2020.	2011.	2020.	2011.
Općina Bošnjaci	31	24	45	46	68,9	52,2	39,6
Općina Drenovci	38	19	75	95	50,7	20,0	42,1
Općina Gunja	29	10	49	48	59,2	20,8	41,7
Općina Štitar	24	15	29	31	82,8	48,4	38,2
Općina Vrbanja	39	19	62	74	32,9	25,7	41,4
Grad Županja	116	72	132	174	87,9	41,4	39,7
Ukupno LAG	277	159	392	468	70,7	34,0	40,5

Izvor: *Državni zavod za statistiku, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2021/07-01-01_01_2021.htm?fbclid=IwAR2PTNqL4WstMnvExxGUFo2P6Pub96zNR-wHHJ28pakQI3nvsqcfuiq2ewE, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/07-01-01_01_2012.htm , https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_03/h01_01_03_zup16.html, preuzeto: 02.02.2022*

Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a

Naziv JLS	Bez škole			Osnovna škola			Srednja škola			Visokoškolsko obrazovanje														Nepoznato
										Svega			Viša i stručni studij			Fakulteti, umjetničke akadamije i sveučilišni studij			Magisterij			Doktorat			
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	
Općina Bošnjaci	54	128	182	570	640	1.210	120	770	890	120	107	227	58	52	110	59	54	113	2	1	3	1	-	1	1
Općina Drenovci	37	209	246	893	942	1.835	911	674	1.585	76	77	753	43	49	92	31	28	59	2	-	2	-	-	-	7
Općina Gunja	26	183	209	525	590	1.115	753	596	1.349	86	74	160	40	38	78	43	36	79	2	-	2	1	-	1	3
Općina Štitar	9	55	64	330	355	685	419	291	710	33	40	73	18	20	38	14	19	33	1	1	2	-	-	-	0
Općina Vrbanja	25	170	195	724	822	1.546	698	503	1.201	55	59	114	27	32	59	26	27	53	2	-	2	-	-	-	0
Grad Županja	54	206	314	1.024	1.533	2.557	2.871	2.380	5.251	678	687	1.365	243	274	517	417	401	818	15	12	17	3	-	3	72
Ukupno LAG	205	1.005	1.210	4.066	4.822	8.948	6.422	5.010	11.432	1.048	1.044	2.092	429	465	894	590	566	1.155	24	14	38	5	-	5	83

Izvor: *Državni zavod za statistiku (podaci za stanovništvo prema najviše završenoj školi i spolu - https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/censustabsxls.htm), preuzeto 03.02.2022.*

2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022.

Tablica 19: Rezultati provedbe LRS u razdoblju 2014. – 2022. i provedbe drugih projekata[1]

Provedba LRS 2014. – 2022.											
Tip operacije	Natječaj LAG-a		Odobreni projekti od strane LAG-a		Odobreni projekti od strane APPRRR		Potpuno isplaćeni projekti		Pokazatelji		
	br	Alokacija, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	Br. novostvorenih radnih mjesta (u isplaćenim projektima)	Pokazatelji LAG-a	Pokazatelji LAG-a
4.1.1.	2	667.070,54	32	667.070,54	15	342.959,06	8	164.571,93	2	*Ukupno 26 sufinanciranih projekata.* Iznos: 575.634,50 eura.	*Ukupno 15 sufinanciranih projekata*. Iznos: 343.012,14 eura
6.3.1.	2	418.845,71	10	148.222,18	10	148.222,18	10	148.222,18	0	*Ukupno 28 sufinanciranih projekata.* Iznos: 418.845,81 eura	*Ukupno 10 sufinanciranih projekata.* Iznos: 148.222,18 eura
7.4.1.	3	244.035,50	8	210.851,51	4	88.814,63	2	49.744,10	0	*Ukupno 5 sufinanciranih projekata.* Iznos: 88.814,26 eura	*Ukupno 4 sufinancirana projekta.* Iznos: 88.814,63 eura

Provedba drugih projekata u razdoblju 2014. – 2022.							
Naziv projekta	Izvor financiranja projekta	Ukupni iznos projekta, eura	Iznos učešća LAG-a, eura	Razdoblje provedbe projekta	Uloga LAG-a u provedbi projekta		Rezultati i pokazatelji
„Improve life rural people“	*Europski socijalni fond*	216.785,96	0,00	23.04.2019. – 23.04.2021.		Partner	Osobe ciljane skupine osnažene za sudjelovanje na tržištu rada, te stečena kvalifikacija putem programa osposobljavanja i praktične nastave, te otvoren pristup tržištu rada
Klub za mlade „Budi tu – Budi svoj“	*Europski socijalni fond – Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku*	91.622,79	0,00	18.05.2018. – 18.11.2019.		Partner	Veći broj mladih osnaženo za sudjelovanje na tržištu rada, te steklo najmanje jednu kvalifikaciju putem programa osposobljavanja i edukacije, te dvije novozaposlene osobe kroz provedbu projekta u klub za mlade.
Lokalnim potencijalom do novih mogućnosti zapošljavanja – „We can do it“	*Europski socijalni fond*	110.171,10	0,00	26.03.2019. – 26.03.2021	Nositelj		Osnovana i opremljena 2 kluba za zapošljavanje, ciljane skupine stekle ključne vještine i znanja za aktivaciju i ulazak u svijet rada, te osposobljena 3 plastenika za proizvodnju povrća, cvijeća i ljekovitog bilja na ekološki način.

Izvor: *LAG „Šumanovci“ Izvješća o provedbi LRS 2014.-2019. i izvješća o provedbi projekata*

[1] Potpuni prikaz provedbe drugih projekata u razdoblju 2014. – 2022. nalazi se u Prilogu I

3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS

3.1. Opis partnerstva

LAG Šumanovci, a ujedno i *Skupština LAG-a „Šumanovci*“, sastoji se od ukupno 59 članova, a zastupljena su sva 3 društvena sektora – javni, privatni (gospodarski) i civilni (udruge i fizičke osobe). Udio mladih osoba (osobe do 40 godina) je 28,8 %, te udio žena u Skupštini iznosi 18,64 %. Najbrojnija je gospodarska interesna skupina koja broji 32 člana, od kojih su najzastupljeniji poljoprivrednici (OPG, obrti i trgovačka društva) 54,24 % od ukupnog broja članova. Civilni sektor zastupa 16 članova, podijeljenih na udruge zastupljene od 25,42 % i fizičke osobe 1,7 %. Iz javnog sektora je ukupno 11 članova, od kojih je 6 jedinica lokalne samouprave i 5 pravnih osoba, odnosno 18,64 % od ukupnog broja članova. Skupština LAG-a obavlja neke od sljedećih poslova: donosi Statut i druge opće akte, bira i razrješava predsjednika, članove Upravnog i Nadzornog odbora, kao i Povjerenstva za prigovore, zatim donosi Lokalnu razvojnu strategiju LAG-a i Plan provedbe LRS, usvaja godišnje financijsko izvješće i završni račun LAG-a, te obavlja i druge poslove utvrđene ovim Statutom i drugim propisima.

Upravni odbor LAG-a „Šumanovci“ sastoji se od 13 članova, civilni sektor broji 5 članova, gospodarski sektor 5 članova i javni sektor 3 člana.
Udio mladih osoba do 40 godina u Upravnom odboru LAG-a iznosi 30,8%, dok je udio žena 62 %. Upravni odbor izvršava financijski plan i raspolaže planiranim sredstvima pri čemu brine o namjeni i pravilnosti korištenja tih sredstava, odlučuje o odabiru projektnih prijedloga, imenuje upravitelja LAG-a, te obavlja i druge zadaće koje mu povjeri Skupština odnosno koje zahtjeva redovno funkcioniranje LAG-a.

Ostala tijela LAG-a su:

Nadzorni odbor koji se sastoji od 3 člana koje bira Skupština, u kojem je udio mladih osoba 33,3%, bez zastupljenosti žena. Članovi Nadzornog odbora razmatraju i nadziru primjenu odredaba Statuta LAG-a, materijalno-financijsko poslovanje i korištenje imovine LAG-a, te obavljaju druge poslove koje im povjeri Skupština.

Povjerenstvo za prigovore koje ima 5 članova, sa zastupljenošću mladih i žena s 25,0%, odlučuje o prigovorima zaposlenika, volontera, članova LAG-a ili nositelja projektnih prijedloga, a odluke Povjerenstva za prigovore su konačne i ne mogu biti promijenjene od strane Upravnog odbora LAG-a.

Predsjednik LAG-a, kojeg bira Skupština LAG-a, zastupa LAG, saziva sjednice Skupštine LAG-a, predsjeda radom Skupštine, predsjeda sjednicama i rukovodi rad Upravnog odbora, upravlja imovinom LAG-a, te obavlja druge poslove određene Statutom LAG-a.

Tajnik priprema sjednice tijela LAG-a te priprema prijedloge financijskih i drugih dokumenata.

Upravitelj LAG-a kojeg imenuje Upravni odbor LAG-a na razdoblje od 4 godine, obavlja poslove razvoja i vođenja svakodnevnog poslovanja, organizacije urednog financijskog poslovanja, te sudjeluje u razvojnom i strateškom planiranju rada LAG-a.

Tablica 20: Članovi LAG-a (Skupština LAG-a)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj)[21]
32	16	11	59	11	17

Izvor: *LAG „Šumanovci", struktura članova, http://www.lag-sumanovci.hr/o-nama/clanovi-lag-a.html, preuzeto: 03. srpnja 2023.*

Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS (Skupština LAG-a)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj)[22]
32	16	11	59	11	17

Izvor: *LAG „Šumanovci", http://www.lag-sumanovci.hr/o-nama/clanovi-lag-a.html, preuzeto: 03.srpnja 2023.*

Tablica 22: Tijelo LAG nadležno za odabir projekata na LAG natječaju (Upravni odbor)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj)[23]
5	5	3	13	8	4

Izvor: *LAG „Šumanovci", Tijela LAG-a u postupku odabira projekta, http://www.lag-sumanovci.hr/lag-natjecaji/tijela-lag-a-u-postupku-odabira-projekta.html, preuzeto: 03. srpnja 2023.*

[21] osobe do uključujući 40. godina
[22] osobe do uključujući 40. godina
[23] osobe do uključujući 40. godina

3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS

Izrada Lokalne razvojne strategije LAG-a „Šumanovci“ za razdoblje 2023.- 2027., temelji se na dijalogu, otvorenoj komunikaciji i partnerskom radu predstavnika svih lokalnih dionika na području LAG-a „Šumanovci“. Proces izrade strategije proveden je uz poštivanje LEADER načela – pristup odozdo prema gore, međusektorskom suradnjom, partnerstvo, suradnja i specifičnosti lokalnog područja. LEADER načela su primijenjena u izradi SWOT analize i intervencija, na način da su lokalni dionici iz sva 3 društvena sektora (javni, privatni i civilni) bili konzultirana pri utvrđivanju snaga, slabosti, prilika i prijetnji, te interesa za provedbu projekata koji su u skladu s potrebama i potencijalima te LEADER načelima. Svi dionici i građani koji žive na području LAG-a, bili su pozvani (putem internetske stranice, e-maila i medija) uključiti se u izradu LRS kroz ankete i radionice.

Anketa je omogućila izražavanje individualnog mišljenja i egzaktnu zbirnu analizu, dok su radionice omogućile grupni rad, razmjenu mišljenja, zajedničko filtriranje prioriteta i konsenzus oko prioritetnih problema, potreba, potencijala i planiranih projekata.

U fazi izrade SWOT analize, provedene su *3 radionice* na kojima je prisustvovalo ukupno 36 sudionika – 9 predstavnika javnog, 7 predstavnika privatnog i 6 predstavnika civilnog sektora[24] te anketa u kojoj je sudjelovalo 50 ispitanika[25] .

Daljnja izrada LRS također podrazumijeva ekstenzivno uključivanje zainteresirane javnosti, posebice pri izradi intervencija, u formi *poziva za iskaz interesa za projekte* (17 iskaza interesa)[26], *2 ankete za izradu intervencija* - anketa za izradu intervencija vezanih uz poljoprivredu i gospodarstvo (57 odgovora)[27] i anketa za izradu intervencija vezanih uz ruralnu infrastrukturu (34 odgovora)[28], te skupnih konzultacija sa zainteresiranom javnošću u obliku *radionica* (6 radionica – 1 radionica za udruge s LAG područja i 5 radionica za sve dionike) na kojima je sudjelovalo 39 sudionika (14 M, 25 Ž), od *toga 9 predstavnika javnog sektora, 11 predstavnika gospodarskog sektora i 19 predstavnika civilnog sektora*[29].

Kumulativno, u izradi LRS je sudjelovalo 233 lokalnih dionika - 158 popunjenih anketnih upitnika i 75 sudionika na radionicama.

Proces uključivanja dionika i javnosti u izradu LRS imao je i informativni i edukativni učinak (informiranje o LEADER-u i relevantnosti LRS) te je pridonio animiranju lokalne zajednice i jačanju kohezije.

[24] Izvor: *Liste sudionika s radionica za SWOT analizu od 10.5.2022., 11.5.2022. i 12.5.2022.*
[25] Izvor: *Pregled rezultata anketnog upitnika „LAG Šumanovci-Izrada LRS 2023.-2027.SWOT,* https://docs.google.com/forms/d/1PMewbIKJsK5RA992KoB270hRbJT7ZN31-uGcD0sbnzE/edit#responses
[26] Izvor: *Pregled rezultata anketnog upitnika „LAG Šumanovci-Pretprijava projekata LRS 2023.-2027.“, https://docs.google.com/forms/d/1PTQsGoEEiD3e833LLJwpQuiZXEslULAOOoky9OCVW9s/edit#responses*
[27] Izvor: *Pregled rezultata anketnog upitnika „LAG Šumanovci-Intervencije-1, LRS 2023.-2027.“, https://docs.google.com/forms/d/1Tk5zxupS3nNvOGaYcn2DZkPpNGdtQcYQdyT1tk4hic0/edit#responses*
[28] Izvor: *Pregled rezultata anketnog upitnika „LAG Šumanovci-Intervencije-2, LRS 2023.-2027.“, https://docs.google.com/forms/d/1bPjjIA2Hd8GHg0C8XYRdvnsVoEpIuQP2YBdqfdJHgio/edit#responses*
[29] Izvor: *Liste sudionika s radionica za izradu intervencija od 27.1.2023., 9.2.2023. i 10.2.2023.*

Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS

Naziv događaja (sastanak, radionica i sl.)	Broj sudionika	Mjesto održavanja događaja	Datum održavanja događaja
Radionica za izradu Lokalne razvojne strategije područja LAG-a Šumanovci za razdoblje 2023.-2027. Istraživanje potreba i potencijala u svrhu SWOT analize.	14	Drenovci	10. svibnja 2022.
Radionica za izradu Lokalne razvojne strategije područja LAG-a Šumanovci za razdoblje 2023.-2027. Istraživanje potreba i potencijala u svrhu SWOT analize.	14	Županja	11. svibnja 2022.
Radionica za izradu Lokalne razvojne strategije područja LAG-a Šumanovci za razdoblje 2023.-2027. Istraživanje potreba i potencijala u svrhu SWOT analize.	8	Gunja	12. svibnja 2022.
Radionica za izradu Lokalne razvojne strategije područja LAG-a Šumanovci za razdoblje 2023.-2027.	15	Drenovci	27. siječnja 2023.
Radionica za izradu Lokalne razvojne strategije područja LAG-a Šumanovci za razdoblje 2023.-2027.	4	Bošnjaci	9. veljače 2023.
Radionica za izradu Lokalne razvojne strategije područja LAG-a Šumanovci za razdoblje 2023.-2027.	4	Štitar	9. veljače 2023.
Radionica za izradu Lokalne razvojne strategije područja LAG-a Šumanovci za razdoblje 2023.-2027.	5	Vrbanja	10. veljače 2023.
Radionica za izradu Lokalne razvojne strategije područja LAG-a Šumanovci za razdoblje 2023.-2027.	5	Drenovci	10. veljače 2023.
Radionica za izradu Lokalne razvojne strategije područja LAG-a Šumanovci za razdoblje 2023.-2027.	6	Gunja	10. veljače 2023.
Anketa u svrhu izrade SWOT analize	50	*online*	ožujak-lipanj, 2022.
Anketa u svrhu izrade intervencija – gospodarski sektor	57	*online*	rujan.-prosinac, 2022.
Anketa u svrhu izrade intervencija – javni i civilni sektor	34	*online*	rujan.-prosinac, 2022.
Anketa- Pretprijava projekata	17	*online*	Siječanj-ožujak, 2023.

Izvor: *Liste sudionika s radionica*

4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA

4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize

Tablica 24: SWOT analiza LAG-a

SNAGE	SLABOSTI
1.1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ: ***Odličan geoprometni položaj, blizina autoceste i graničnih prijelaza; Blizina drugih LAG-ova*** 1.2. GEOMORFOLOŠKE I KLIMATSKE KARAKTERISTIKE: ***Velike površine plodnog tla (27.456 ha ili 38,2% ukupne površine LAG-a) omogućuju uzgoj različitih poljoprivrednih kultura***. Zasad prevladava ratarstvo (pšenica, kukuruz, ječam), razvijeno je i voćarstvo (jabuke i šljive), a prisutno je i povrćarstvo (lubenice). 1.3. KULTURNO-POVIJESNE I PRIRODNE ZNAČAJKE***: Bogatstvo šumskog područja*** (šume zauzimaju veliko područje od oko 25.000 ha ili 38,62% teritorija LAG-a), ***ugodna klima*** (4 godišnja doba) i ***očuvanost prirode*** (Spačvanski bazen pripada NATURA 2000 području, a zaštićeni prirodni lokaliteti su Hrastovi u Drenovcima, Lože i Radiševo). Na području LAG-a su ***22 objekata pokretne i nepokretne (zaštićene) kulturne baštine*** od čega su najzastupljenija arheološka nalazišta koja čine 40% zaštićene baštine, a 31% su crkve. Najpoznatije je svetište Šumanovci. 2. GOSPODARSTVO: **Poljoprivreda** je djelatnost s najvećim potencijalom, a iskorištenost toga potencijala je dobra, stoga je poželjan nastavak ulaganja u poljoprivredu. **Prerađivačka industrija** je prisutna u preradi poljoprivrednih proizvoda (suhomesnati proizvodi i prerada šljiva u rakiju), te u drvnoj industriji. Postoji interes za prerađivačku djelatnost u smislu stvaranja dodane vrijednosti u poljoprivredi. **Ruralni turizam** je prisutan – u smislu gastronomske ponude i odmora na selu, te vjerskog „turizma“. Turizmu također pogoduje bogatstvo prirodnih i kulturnih znamenitosti. ***3.*** DEMOGRAFIJA**:** ***Animiranost i motiviranost stanovništva, građanska aktivnost, želja za edukacijom, umrežavanjem, suradnjom i dobro razvijeno volonterstvo te civilni sektor.***	1.1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ: ***Nedostatak strateških ideja i smjernica za bolju iskorištenost geografskog položaja***. 1.3. KULTURNO-POVIJESNE I PRIRODNE ZNAČAJKE: ***Nedostatak kapaciteta i međusektorske suradnje za korištenje prirodnih i kulturno-povijesnih resursa u turističke i edukativne svrhe***. **1.4.** KOMUNALNA INFRASTRUKTURA***:*** N***eizgrađenost kanalizacijske i zastarjelost vodovodne mreže***. ***Slabo razvijena infrastruktura za generiranje energije iz obnovljivih izvora*** (udio od 9% u broju elektrana iz obnovljivih izvora na području Vukovarsko-srijemske županije). **1.5.** DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA: Najveći nedostatak u društvenoj infrastrukturi je ***nedostatna javna skrb o starijim i nemoćnim osobama (domovi za starije i nemoćne), a potom skrb o djeci (vrtići).*** 2. GOSPODARSTVO: **Poljoprivreda**: Mali udio ***ekoloških proizvođača (3%)***, što je posljedica administrativnih i tehničkih prepreka, odnosno uvjeta za prelazak na ekološki uzgoj, što poljoprivrednicima predstavlja dugi period pripreme i ulaganja (čak 5 godina) prije očekivanog prinosa i dohotka od ekološkog uzgoja. Ekološki uzgoj, stoga, nije okarakterizan kao potencijal za razvoj. 3. DEMOGRAFIJA**: Depopulacija** - prema prvim podaci popisa stanovništva iz 2021. godine LAG „Šumanovci“ ima 22.884 stanovnika, što je pad broja stanovnika za 8.082. **Starenje stanovništva** - Indeks starenja i prosječna starost stanovništva je najniža u Štitaru 75,4 odnosno 38,2, a najviši u Drenovcima 111,6, odnosno 42,1. **Nezaposlenost -** Na području LAG-a evidentirano je u 2021. godini 1.445 nezaposlenih osoba (850 žena i 595 muškaraca), što je 21,7% ukupnog broja nezaposlenih (6.651) na području Vukovarsko-srijemske županije.

PRILIKE	PRIJETNJE
1.1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ: Dobar geoprometni položaj prilika je za LAG da postane ***trgovinsko i/ili ugostiteljsko i/ili turističko središte.*** 1.2. GEOMORFOLOŠKE I KLIMATSKE KARAKTERISTIKE: ***Pogodne geomorfološke karakteristike i zainteresiranost stanovništva za bavljenje poljoprivredom***, pogodni su za dodatni razvoj uzgoja različitih poljoprivrednih kultura, novih kultura i stvaranja dodane vrijednosti kroz preradu i ruralni turizam. 1.3. KULTURNO-POVIJESNE I PRIRODNE ZNAČAJKE: Bogatstvo šumskog područja, ugodna klima i očuvanost prirode, te bogato kulturno-povijesno nasljeđe, prilika su za ***ostvarenje dodane vrijednosti prirodnih resursa kroz turizam temeljen na prirodnim resursima povezanim s vjerskim i kulturnim resursima te za edukativne aktivnosti (škola prirode i sl.)***. 2. GOSPODARSTVO: **Poljoprivreda** je djelatnost s najvećim potencijalom, te je poželjan nastavak ulaganja u poljoprivredu. Potrebno je ulagati u dodanu vrijednost poljoprivrede – kroz preradu i ruralni turizam. **Prerađivačka industrija** se smatra solidnim potencijalom za razvoj u smislu stvaranja dodane vrijednosti u poljoprivredi. **Turizam**: Velika prilika za razvoj je u turizmu naslonjenom na prirodu, kulturu i vjerski turizam. U tom smislu su prisutni pomaci i pojedinačne inicijative koje je ***potrebno povezati u zajedničku turističku ponudu i povećati razmjere turističkog djelovanja.*** Na cijelom LAG području nema odjela niti osobe zadužene za turizam, uz izuzetak Županju. Navedene prepreke su premostive u kratkom razdoblju, te je korištenje turističkog potencijala za razvoj izgledno u razdoblju od narednih nekoliko godina.	1.1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ: ***Nedostatak poduzetničkih kapaciteta i inicijativa*** za bolju iskorištenost geoprometnog položaja i ublažavanja negativnih posljedica tranzitnog područja, može dovesti do negativnog trenda razvoja i smanjene kvaliteta života na LAG području. 1.3. KULTURNO-POVIJESNE I PRIRODNE ZNAČAJKE: Bez izgradnje kapaciteta i suradnje za razvijanje dodane vrijednosti pri upravljanju šumskim resursima (npr. korištenje šumskih resursa u turističke i edukativne svrhe), ***šumski resursi neće biti kapital koji značajno pridonosi razvoju lokalne zajednice***, odnosno taj će razvoj biti neodrživ. 1.4. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA: ***Neizgrađena kanalizacijska mreža i zastarjela vodovodna mreža*** prepreka su za postizanje prihvatljive kvalitete života i razvoj gospodarstva, što može biti presudno za ostanak mladih u ovim ruralnim područjima i pridonijeti još većoj depopulaciji. ***Nerazvijenost infrastrukture i kapaciteta za dobivanje energije iz obnovljivih izvora*** čini cijenu energije sve skupljom i može dovesti do ugroženosti opskrbom električnom energijom u budućnosti. 1.5. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA: ***Nedostatak ustanova za starije i nemoćne, te vrtića***, može negativno utjecati na zapošljivost radno sposobnog stanovništva (posebice žena) koje skrbi o takvim osobama, a koje je ionako teško zapošljivo. 2. GOSPODARSTVO: **Poljoprivreda:** ***Mali udio ekoloških proizvođača***, što je posljedica dugotrajnog i skupog pripremnog razdoblja. Ekološki uzgoj, stoga, nije okarakterizan kao potencijal za razvoj, što nije u skladu s nacionalnim, europskim i globalnim smjernicama održivog razvoja, te postoji opasnost od zaostajanja. **Turizam**: ***Bez većeg angažmana, koordinacije i ulaganja u turizam (prije svega ljudske resurse), turistički potencijal neće biti dovoljno razvijen***, a neiskorištenost turističkog potencijala značit će odustajanje od značajnog prihoda od turizma i smanjenu dinamiku razvoja drugih djelatnosti kojima turizam omogućuje dodanu vrijednost i dodatne prihode.

GOSPODARSTVO – POTENCIJALI POSTOJEĆIH RESURSA: Gospodarstvo je ključni faktor razvoja – slabo razvijeno gospodarstvo glavni je uzrok demografskih i ostalih problema vezanih uz kvalitetu života. Stoga je naglasak SWOT analize na gospodarstvu kao osnovi za razvoj LAG područja. Najveći gospodarski potencijal jest u **poljoprivredi, preradi i ruralnom turizmu**, a budući da je realno očekivati rezultate u 5-godišnjem razdoblju, ove su 3 grane gospodarstva u fokusu razvijanja gospodarskog potencijala kroz LRS 2023.-2027. *Velike površine plodnog tla (27.456 ha ili 38,2% ukupne površine LAG-a), omogućuju uzgoj različitih* **poljoprivrednih kultura**. Zasad prevladava ratarstvo (pšenica, kukuruz, ječam), razvijeno je i voćarstvo (jabuke i šljive), a prisutno je i povrćarstvo (lubenice). Za poljoprivrednu djelatnost postoji veliki interes među stanovništvom, uključujući mlade, što poljoprivredu čini najvažnijom osi razvoja ovog područja. Postoji interes i za nove kulture (bob, češnjak…), te za razvijanje dodane vrijednosti u poljoprivredi kroz preradu i ruralni turizam. Stoga treba poticati samozapošljavanje u poljoprivredi, posebice žena i mladih, edukaciju poljoprivrednika, stvaranje dodane vrijednosti u poljoprivredi, modernizaciju te suradnju među poljoprivrednicima i s drugim sektorima.

Prerađivačka industrija je prisutna u preradi poljoprivrednih proizvoda (suhomesnati proizvodi i prerada šljiva u rakiju), te u drvnoj industriji. Naglasak i interes je na prerađivačkoj industriji usmjerenoj ka stvaranju dodane vrijednosti u poljoprivredi, što treba dalje razvijati kroz poticanje samozapošljavanja, inovacija, modernizacije, umrežavanja i promocije.

Bogatstvo šumskog područja (šume zauzimaju veliko područje od oko 25.000 ha ili 38,62% teritorija LAG-a), ***ugodna klima*** (4 godišnja doba) i ***očuvanost prirode*** (Spačvanski bazen pripada NATURA 2000 području, a zaštićeni prirodni lokaliteti su Hrastovi u Drenovcima, Lože i Radiševo). Na području LAG-a su **22 objekata pokretne i nepokretne (zaštićene) kulturne baštine** od čega su najzastupljenija arheološka nalazišta koja čine 40% zaštićene baštine, a 31% su crkve. Najpoznatije je svetište Šumanovci. Postoji potreba i interes za stvaranje dodane vrijednosti prirodnih i kulturno-povijesnih resursa kroz organiziranje edukativnih aktivnosti i turizam, za što je potrebna bolja koordinacija među lokalnim dionicima i ulaganje u infrastrukturu. *Ruralni turizam se nameće kao najbolje i realno rješenje za stvaranje dodane vrijednosti i povećanje tržišta u poljoprivredi i prerađivačkoj industriji, te u korištenju prirodnih i kulturno-povijesnih resursa. Stoga treba poticati međusektorsku suradnju u kreiranju zajedničkih turističkih ponuda, promidžbu, u izgradnji i korištenju infrastrukture te izgradnji ljudskih resursa za turizam.*

INFRASTRUKTURA – OSIGURAVANJE DOSTUPNOSTI I KVALITETE OSNOVNIH KOMUNALNIH I SOCIJALNIH USLUGA: Izgradnja i modernizacija ***osnovne komunalne infrastrukture (kanalizacija i vodoopskrba)*** u svrhu postizanja solidne kvalitete života i osiguravanja preduvjeta za razvoj gospodarskih i društvenih djelatnosti, strateški je prioritet ovog područja. Ostala komunalna infrastruktura je solidno razvijena s obzirom na potrebe i očekivanja lokalnog stanovništva u narednom 5-godišnjem razdoblju. Društvena infrastruktura je u skladu s potrebama stanovništva (zdravstvena skrb, ljekarnička mreža, društveni domovi i sl.), uz iznimku ***domova za starije i nemoćne*** za kojima postoji goruća potreba, te ***dječjih vrtića*** u nekim općinama. Očekivanja stanovništva su skromna i svedena na nužne usluge i sadržaje, te postoji otvorenost prema alternativnim oblicima socijalne skrbi za djecu koji zahtijevaju manja javna ulaganja, a ostvaruju veću ili jednaku dostupnost i kvalitetu usluge.

DEMOGRAFIJA I DRUŠTVENI KAPITAL: Osjetni i konstantni pad broja stanovnika, pad broja radno sposobnog stanovništva, porast nezaposlenosti i „starenje stanovništva“, posljedica su ekonomskih prilika. Stoga se ***demografski problemi trebaju rješavati gospodarskim mjerama i ulaganjem u infrastrukturu / dostupnost socijalnih usluga***. Kod planiranja i provedbe razvojnih mjera, LAG treba ***koristiti društveni kapital koji je ovdje dobro razvijen*** – civilno društvo, humanitarna aktivnost, volonterstvo, klubovi mladih… i koji je važan za održivi razvoj i održivost društva kao takvog. Stoga treba nastaviti s aktivnostima umrežavanja, javnih konzultacija i edukacija o građanskim i sektorskim temama.

5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS

5.1. Prikaz potreba LAG područja

Tablica 25: Potrebe LAG područja

Naziv potrebe	Opis potrebe	Naziv općeg cilja LRS kojim se ispunjava potreba	Naziv specifičnog cilja LRS kojim se ispunjava potreba
P.1. Povećanje konkurentnosti u poljoprivredi i gospodarstvu sektora kroz ostvarenje dodane vrijednosti	Ukupni se razvoj bazira pretežno na poljoprivredi, a prevladavaju mala poljoprivredna gospodarstva čije je tržište uglavnom lokalno. Stoga treba povećati njihovu konkurentnost na tržištu kroz dodanu vrijednost u obliku dorade, prerade, skladištenja, promocije, ruralnog turizma i međusobne umreženosti. (SWOT 2.) U gospodarskom sektoru postoje poslovne inicijative i aktivnosti vezane uz specifične proizode i usluge koje predstavljaju potencijal za razvoj temeljen na specifičnostima i prepoznatljivosti. (SWOT 2.)	OC.1. Povećati konkurentnost gospodarskog sektora u LAG području kroz ulaganje u dodanu vrijednost	SC.1.1. Povećati dodanu vrijednost u poljoprivredi kroz doradu, preradu, skladištenje, promociju, ruralni turizam i razvoj novih proizvoda
			SC.1.2. Povećati dodanu vrijednost u gospodarstvu kroz razvoj novih proizvoda i usluga
P.2. Poboljšanje održivog razvoja temeljenog na prirodnoj i kulturnoj baštini	Područje LAG-a je bogato prirodnim resursima (šume, rijeke…) i kulturnom baštinom (tradicijska kultura), no razvojni potencijal tih resursa nije dovoljno iskorišten. Stoga je potrebno potaknuti ulaganja koja pridonose očuvanju prirodne i kulturne baštine te održivom korištenju prirodnih i kulturnih resursa. (SWOT 1.3.).	OC.2. Poboljšati uvjete za održivi ruralni razvoj LAG područja temeljen na prirodnoj i kulturnoj baštini	SC.2.1. Povećati vidljivost i funkcionalnost prirodne i kulturne baštine LAG područja
			SC.2.2. Povećati uključenost lokalnog stanovništva u kulturne i rekreativne aktivnosti
			SC.2.3. Poboljšati očuvanje prirodnih i kulturnih resursa
			SC.2.4. Poboljšati turističku ponudu temeljenu na prirodnoj i kulturnoj baštini
			SC.2.5. Povećati svijest o važnosti očuvanja kulturnih i prirodnih resursa
			SC.2.6. Poboljšati znanja i vještine vezane uz očuvanje kulturne i prirodne baštine
			SC.2.7. Poboljšati uvjete za razvoj temeljen na prirodnim i kulturnim specifičnostima LAG područja

Specifični ciljevi *SC.1.1.* i *SC.1.2.* proizlaze iz potrebe **P.1. Povećanje konkurentnosti u poljoprivredi i gospodarstvu kroz ostvarenje dodane vrijednosti**, utvrđene na temelju SWOT analize koja proizlazi iz analize stanja i opsežnih konzultacijama s lokalnim dionicima. Utvrđeno je da se ukupni razvoj bazira pretežno na poljoprivredi, a prevladavaju mala poljoprivredna gospodarstva čije je tržište uglavnom lokalno. Stoga treba povećati konkurentnost na tržištu kroz dodanu vrijednost u obliku dorade, prerade, skladištenja, promocije, ruralnog turizma i međusobne umreženosti. (SWOT 2.) U gospodarskom sektoru postoje poslovne inicijative i aktivnosti vezane uz specifične proizode i usluge koje predstavljaju potencijal za razvoj temeljen na specifičnostima i prepoznatljivosti. (SWOT 2.). Specifični ciljevi SC.1.1. i SC.1.2. ostvarit će provedbom intervencije INT.1., a doprinijet će ostvarenju općeg cilja OC.1. Povećati konkurentnost gospodarskog sektora u LAG području kroz ulaganje u dodanu vrijednost.

Specifični ciljevi 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6. i 2.7. proizlaze iz potrebe **P.2. Poboljšanje održivog razvoja temeljenog na prirodnoj i kulturnoj baštini**, utvrđene na temelju SWOT analize koja proizlazi iz analize stanja i opsežnih konzultacijama s lokalnim dionicima. Utvrđeno je da je područje LAG-a je bogato prirodnim resursima (šume, rijeke…) i kulturnom baštinom (tradicijska kultura), no razvojni potencijal tih resursa nije dovoljno iskorišten. Stoga je potrebno potaknuti ulaganja koja pridonose očuvanju prirodne i kulturne baštine te održivom korištenju prirodnih i kulturnih resursa. (SWOT 1.3.). Specifični ciljevi 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6. i 2.7. ostvarit će provedbom intervencije INT.2., a doprinijet će ostvarenju općeg cilja OC.2. OC.2. Poboljšati uvjete za održivi ruralni razvoj LAG područja temeljen na prirodnoj i kulturnoj baštini.

5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS

Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS

Naziv općeg cilja	Kratki opis općeg cilja	Naziv specifičnog cilja	Kratki opis specifičnog cilja
OC.1. Povećati konkurentnost gospodarskog sektora u LAG području kroz ulaganje u dodanu vrijednost	Povećanje konkurentnosti gospodarskog sektora na području LAG-a kroz postizanje dodane vrijednosti u obliku novih poslovnih aktivnosti te novih proizvoda i usluga	SC.1.1. Povećati dodanu vrijednost u poljoprivredi kroz doradu, preradu, skladištenje, promociju, ruralni turizam i razvoj novih proizvoda	Kroz ulaganja u doradu, preradu, skladištenje i promociju poljoprivrednih proizvoda, ostvarit će se dodana vrijednost poljoprivredne djelatnosti malih gospodarstava i povećati njihova konkurentnost.
		SC.1.2. Povećati dodanu vrijednost u gospodarstvu kroz razvoj novih proizvoda i usluga	Kroz ulaganja u nove proizvode i usluge, ostvarit će se dodana vrijednost gospodarske djelatnosti te na taj način povećati konkurentnost mikro, malih i srednjih poduzetnika.
OC.2. Poboljšati uvjete za održivi ruralni razvoj LAG područja temeljen na prirodnoj i kulturnoj baštini	Poboljšanje uvjeta za integrirani održivi ruralni razvoj kroz povećanje dostupnosti usluga i povezane infrastrukture	SC.2.1. Povećati vidljivost i funkcionalnost prirodne i kulturne baštine LAG područja	Povećanje vidljivosti i funkcionalnosti prirodne i kuturne baštine pridonijet će gospodarskom i društvenom razvoju LAG-a.
		SC.2.2. Povećati uključenost lokalnog stanovništva u kulturne i rekreativne aktivnosti	Povećanje uključenosti lokalnog stanovništva u kulturne i rekreativne aktivnosti povećat će kvalitetu života stanovništva i koheziju.
		SC.2.3. Poboljšati očuvanje prirodnih i kulturnih resursa	Očuvanje prirodnih i kulturnih resursa kroz manifestacije, edukacije, aplikacije te opremu/infrastrukturu informativne i edukativne namjene pridonosi integriranom održivom razvoju LAG područja.
		SC.2.4. Poboljšati turističku ponudu temeljenu na prirodnoj i kulturnoj baštini	Poboljšanje turističke ponude temeljene na prirodnoj i kulturnoj baštini pridonosi održivom gospodarskom i društvenom razvoju LAG područja.
		SC.2.5. Povećati svijest o važnosti očuvanja kulturnih i prirodnih resursa	Povećanje svijesti o važnosti očuvanja kulturnih i prirodnih resursa kroz informativne i edukativne aktivnosti.

		SC.2.6. Poboljšati znanja i vještine vezane uz očuvanje kulturne i prirodne baštine	Povećanje znanja i vještina vezanih uz očuvanje kulturnih i prirodnih resursa kroz informativne i edukativne aktivnosti pridonosi integriranom održivom razvoju LAG područja.
		SC.2.7. Poboljšati uvjete za razvoj temeljen na prirodnim i kulturnim specifičnostima LAG područja	Stvaranje preduvjeta za razvoj temeljen na prirodnim i kulturnim resursima kroz izgradnju i razvoj relevantne infrastrukture.

Na temelju SWOT analize i analize interesa za provedbom projekata relevantnih za provedbu LEADER-a iskazanih kroz pozive, ankete i radionice, utvrđene su potrebe na koje je potrebno odgovoriti intervencijama i postizanjem specifičnih ciljeva. Specifični ciljevi su razvrstani u dvije skupine prema općem cilju čijem ostvarenju pridonose.

Specifični ciljevi ***SC.1.1. „Povećati dodanu vrijednost u poljoprivredi kroz doradu, preradu, skladištenje i promociju poljoprivrednih proizvoda" i SC.1.2. „Povećati dodanu vrijednost u gospodarstvu kroz razvoj novih proizvoda i usluga"*** pridonose ostvarenju općeg cilja **OC.1 „Povećati konkurentnost gospodarskog sektora u LAG području kroz ulaganje u dodanu vrijednost" -** nove poslovne aktivnosti te nove proizvode i usluge. Postizanjem SC.1.1. i SC.1.2. LRS odgovara na potrebu P.1. provedbom intervencije INT.1. Poticanje ulaganja u ostvarivanje dodane vrijednosti u poljoprivredi i gospodarstvu kroz nove poslovne aktivnosti, proizvode i usluge.

Specifični ciljevi ***SC.2.1. Povećati vidljivost i funkcionalnost prirodne i kulturne baštine LAG područja; SC.2.2. Povećati uključenost lokalnog stanovništva u kulturne i rekreativne aktivnosti; SC.2.3. Poboljšati očuvanje prirodnih i kulturnih resursa; SC.2.4. Poboljšati turističku ponudu temeljenu na prirodnoj i kulturnoj baštini; SC.2.5. Povećati svijest o važnosti očuvanja kulturnih i prirodnih resursa; SC.2.6. Poboljšati znanja i vještine vezane uz očuvanje kulturne i prirodne baštine i SC.2.7. Poboljšati uvjete za razvoj temeljen na prirodnim i kulturnim resursima*** pridonose ostvarenju općeg cilja **OC.2. „Poboljšati uvjete za održivi ruralni razvoj LAG područja temeljen na prirodnoj i kulturnoj baštini"** kroz ulaganja u informativne i edukativne sadržaje (usluge i infrastrukturu) te u dostupnost novih usluga (i povezane infrastrukture) vezanih uz očuvanje i održivo korištenje prirodne i kulturne baštine. Postizanjem SC.2.1., SC.2.2., SC.2.3., SC.2.4., SC.2.5., SC.2.6. i SC.2.7. LRS odgovara se na potrebu P.2 provedbom intervencije INT.2.Poticanje ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturnih i prirodnih resursa kroz informativne i edukativne aktivnosti te unaprjeđenje infrastrukture za informativnu i edukativnu namjenu.

5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje

Tablica 27: Intervencije u LRS

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Potreba	Intervencija
OC.1. Povećati konkurentnost gospodarskog sektora u LAG području kroz ulaganje u dodanu vrijednost	SC.1.1. Povećati dodanu vrijednost u poljoprivredi kroz doradu, preradu, skladištenje, promociju, ruralni turizam i razvoj novih proizvoda	P.1. Povećanje konkurentnosti u poljoprivredi i gospodarstvu kroz ostvarenje dodane vrijednosti	INT.1. Poticanje ulaganja u ostvarivanje dodane vrijednosti u poljoprivredi i gospodarstvu kroz nove poslovne aktivnosti, proizvode i usluge
	SC.1.2. Povećati dodanu vrijednost u gospodarstvu kroz razvoj novih proizvoda i usluga		
OC.2. Poboljšati uvjete za održivi ruralni razvoj LAG područja temeljen na prirodnoj i kulturnoj baštini	SC.2.1. Povećati vidljivost i funkcioonalnost prirodne i kulturne baštine LAG područja	P.2. Poboljšanje održivog razvoja temeljenog na prirodnoj i kulturnoj baštine	INT.2.Poticanje ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturnih i prirodnih resursa kroz informativne i edukativne aktivnosti te unaprjeđenje infrastrukture za informativnu i edukativnu namjenu
	SC.2.2. Povećati Uključenost lokalnog stanovništva u kulturne i rekreativne aktivnosti		
	SC.2.3. Poboljšati očuvanje prirodnih i kulturnih resursa		
	SC.2.4. Poboljšati turističku ponudu temeljenu na prirodnoj i kulturnoj baštini		
	SC.2.5. Povećati svijest o važnosti očuvanja kulturnih i prirodnih resursa		
	SC.2.6. Poboljšati znanja i vještine vezane uz očuvanje kulturne i prirodne baštine		
	SC.2.7. Poboljšati uvjete za razvoj temeljen na prirodnim i kulturnim specifičnostima LAG područja		

INT.1. Poticanje ulaganja u ostvarivanje dodane vrijednosti u poljoprivredi i gospodarstvu kroz nove poslovne aktivnosti, proizvode i usluge

Intervencija odgovara na potrebu *P.1. Povećanje konkurentnosti u poljoprivredi i gospodarstvu kroz ostvarenje dodane vrijednosti* i ostvaruje SC.1.1. i SC.1.2. ostvarenjem SC.1.1. i SC.1.2.pridonosi se ostvarenju OC.1.

Intervencijom će se poticati ulaganje u opremu i infrastrukturu potrebnu za proizvodnju, doradu, preradu, skladištenje, promociju i proširenje turističke ponude. Posebno se potiče razvoj specifičnih i jedinstvenih proizvoda i usluga kojima se pridonosi prepoznatljivosti LAG područja.

INT.2.Poticanje ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturnih i prirodnih resursa kroz informativne i edukativne aktivnosti te unaprjeđenje infrastrukture za informativnu i edukativnu namjenu

Intervencija odgovara na potrebu *P.2. Poboljšanje održivog razvoja temeljenog na prirodnoj i kulturnoj baštine* i ostvaruje SC.2.1., SC.2.2., SC.2.3., SC.2.4., SC.2.5., SC.2.6. i SC.2.7. kroz ulaganja u informativne i edukativne aktivnosti te unaprjeđenje infrastrukture za informativnu i edukativnu namjenu.

Intervencijom će se poticati ulaganja vezana uz očuvanje okoliša i bioraznolikosti (oprema i infrastruktura vezana uz lov, ribolov i druge povezane aktivnosti, edukacije, podizanje svijesti i sl.), ulaganja u edukativne, informativne, turističke i sportsko-rekreativne sadržaje i usluge (uređenje nasipa, vidikovci, objekata za kulturne i društvene aktivnosti, ulaganje u infrastrukturu i opremu u svrhu promocije povijesnih znamenitosti i sl.).

Tablica 28: Projekti suradnje

Vrsta projekta suradnje	Područje interesa projekta suradnje	Očekivani rezultat provedbe projekta suradnje	Indikativna visina proračuna projekta suradnje (u odnosu na sredstva koja se planiraju za sve projekte suradnje)
međuteritorijalni	turizam	Poboljšana znanja i vještine vezane uz razvoj ruralnog turizma	50%
transnacionalni	energija	Poboljšana znanja i vještine vezane uz provedbu koncept Pametna sela i Zelenog plana	50%

Tablica 29: Opis intervencija

Naziv i kod intervencije	**INT.1. Poticanje ulaganja u ostvarivanje dodane vrijednosti u poljoprivredi i gospodarstvu kroz nove poslovne aktivnosti, proizvode i usluge**
Područje obuhvata	Područje LAG-a Šumanovci
Kratki opis intervencije	**Svrha intervencije** jest potaknuti ostvarenje dodane vrijednosti u poljoprivredi i gospodarstvu kroz poticanje ulaganja u doradu, preradu, skladištenje i promociju poljoprivrednih proizvoda, poticanje ulaganja u ruralni turizam i razvoj specifičnih proizvoda i usluga. Intervencijom se pridonosi ostvarenju **općeg cilja LRS OC.1.** Povećati konkurentnost gospodarskog sektora u LAG području kroz ulaganje u dodanu vrijednost**.** Intervencijom se potiče ulaganje u opremu i infrastrukturu potrebnu za proizvodnju,doradu, preradu, skladištenje, promociju i proširenje turističke ponude. Posebno se potiče razvoj specifičnih i jedinstvenih proizvoda i usluga kojima se pridonosi prepoznatljivosti LAG područja te suradnja povezana sa zajedničkim korištenjem resursa (inovativnost). **Intervencijom se ostvaruju specifični ciljevi LRS**: **SC.1.1.** Povećati dodanu vrijednost upoljoprivredi kroz doradu, preradu, skladištenje, promociju, ruralni turizam i razvoj novih proizvoda i **SC.1.2.** Povećati dodanu vrijednost u gospodarstvu kroz razvojnovih proizvoda i usluga, tako što će dodana vrijednost poboljšati ponudu, smanjiti poslovne rizike i omogućiti veći dohodak. INT.1. pripada čl.73 Uredbe (EU) 2021/2115. INT. 1. pridonosi ostvarenju sljedećih **specifičnih ciljeva ZPP-a i pripadajućim pokazateljima rezultata:** ***SO 8.** Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo: **R.37.** Rast i radna mjesta u ruralnim područjima – *intervencijom se potiče rast i povećanje zaposlenosti kroz jačanje konkurentnosti poljoprivrednog i gospodarskog sektora*. Potporom za ulaganja u jačanje konkurentnosti otvorit će se najmanje 2 nova radna mjesta te sačuvati najmanje 20 postojećih radnih mjesta. **R.39.** Razvoj ruralnoga gospodarstva) – *intervencijom se potiče razvoj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća u području biogospodarstva*. Potporom za ulaganja u jačanje konkurentnosti u poljoprivredi i gospodarstvu bit će razvijeno najmanje 20 ruralnih poslovnih subjekata. **Intervencija pridonosi ostvarenju dodane vrijednosti LEADER-a „Bolji rezultati“** kroz inovativnost (*Pokazatelji: broj subjekata koji su kroz projekte realizirali nove proizvode / usluge / tehnološke procese – najmanje 2 subjekta*). Doprinos najmanje jednom pokazatelju dodane vrijednosti LEADER-a će biti uvjetovan natječajem. **Razlikovanje intervencije u odnosu na intervencije iz SP ZPP-a**: Potpora isključivo stvaranju dodane vrijednosti i dodane vrijednosti LEADER-a. Doprinos LEADER-u je obavezan uvjet za ostvarenje potpore.
Ciljani korisnici	Ruralna poduzeća – poljoprivrednici, obrtnici i poduzetnici s područja LAG-a Šumanovci
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	**Temeljni uvjeti:** • imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate

	sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; • imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; • ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima. *LAG može propisati odredbe u vezi temeljnih uvjeta prihvatljivosti korisnika na LAG natječaju koji su stroži od navedenog*. **Dodatni uvjeti**: • biti u rangu mikro ili malog poduzeća, ako je korisnik poduzeće; • ukoliko je korisnik poljoprivrednik, mora biti upisan u Upisnik poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u skladu s nadležnim propisima te imati ekonomsku veličinu poljoprivrednog gospodarstva (EVPG) od najmanje 3.000 EUR kod podnošenja Zahtjeva za isplatu. *Detaljni uvjeti prihvatljivosti i postupovna pravila u vezi projekta suradnje propisuju se LEADER operativnim pravilima i LAG natječajem*.
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	**Prihvatljive vrste projekata** • građenje / rekonstrukcija / opremanje objekata za proizvodnju, preradu, punjenje, pakiranje, prodaju, prezentaciju, skladištenje proizvoda; objekata za turizam te postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvoraza vlastite potrebe, s pripadajućom opremom • kupnja strojeva / opreme za proizvodnju, preradu, punjenje, pakiranje, prodaju,prezentaciju, skladištenje proizvoda; za proširenje turističke ponude i postizanje energetske samoodrživosti • i ostala prihvatljiva ulaganja definirana natječajem **UVJETI PRIHVATLJIVOSTI PROJEKATA** **Temeljni uvjeti prihvatljivost projekata:** • biti usklađen s ciljevima LRS • biti usklađen s jednim ili više specifičnih ciljeva SP ZPP navedenim u članku 6. stavku 1. i 2. Uredbe (EU) 2021/2115 • provoditi se na području LAG-a na kojemu korisnik na LAG natječaju podnosi zahtjev za potporu • ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 EUR (bez PDV-a) • biti usklađen s pravilima državne potpore, ako je primjenjivo • biti usklađen s EU i RH zakonodavstvom koje se odnosi na predmetni projekt *LAG može propisati odredbe u vezi temeljnih uvjeta prihvatljivosti projekata koji su stroži od navedenog.* **Dodatni uvjeti prihvatljivosti projekata:** • Projekt mora doprinijeti najmanje jednom pokazatelju LEADER-a • u LAG intervencijama namijenjenim preradi poljoprivrednih proizvoda, projekti se moraju odnositi na preradu proizvoda primarne poljoprivredne proizvodnje, a koji su navedeni u Prilogu I. Ugovora • aktivnosti vezane uz projekt ne smiju započeti prije podnošenja zahtjeva za potporu

	Detaljni kriteriji prihvatljivosti definiraju se LAG natječajem.
Načela kriterija odabira	*Veličina poslovnog subjekta* – prioritet imaju prijavitelji ekonomske veličine između 3.000 i 15.000 eura, obrtnici te mikro i mali poduzetnici *Inovativnost* – prioritet imaju projekti kojima se uvode novi proizvodi / usluge/tehnološki procesi (doprinos LEADER-u) *Energetska samoodrživost* – prioritet imaju projekti kojima se razvija energetska samoodrživost (doprinos LEADER-u) *Stupanj razvoja i demografska struktura* – prioritet imaju projekti iz područja nižeg indeksa razvijenosti i nepovoljnije demografske strukture
Najniža ukupna vrijednost projekta	12.500,00 EUR
Najviša ukupna vrijednost projekta	300.000,00 EUR (bez PDV-a)
Najniži iznos potpore po projektu	5.000,00 EUR
Najviši iznos potpore po projektu	40.000,00 EUR
Intenzitet potpore	od min. 40% do max. 65% od ukupnih prihvatljivih troškova projekta

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	2
Broj sačuvanih radnih mjesta	20

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	**R.39. Razvoj ruralnoga gospodarstva**
	Mjerna jedinica	Broj poduzeća
	Ciljna vrijednost	20

Naziv i kod intervencije	**INT.2.Poticanje ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturnih i prirodnih resursa kroz informativne i edukativne aktivnosti te unaprjeđenje infrastrukture za informativnu i edukativnu namjenu**
Područje obuhvata	Područje LAG-a Šumanovci
Kratki opis intervencije	**Svrha intervencije** jest potaknuti očuvanje prirodne i kulturne baštine te održivo korištenje kulturnih i prirodnih resursa kroz ulaganja koja se odnose na edukativne i promotivne aktivnosti te povezanu infrastrukturu, a u skladu s načelima održivog razvoja i očuvanja prirodne i kulturne baštine. Intervencijom se pridonosi ostvarenju **općeg cilja LRS OC.2. Poboljšati uvjete za održivi ruralni razvoj LAG područja temeljen na prirodnoj i kulturnoj baštini.** Intervencijom se potiču ulaganja u razvoj male edukativne/informativne/turističke infrastrukture u svrhu razvoja identiteta LAG područja; u revitalizaciju i razvoj kulturnih i prirodnih resursa karakterističnih za LAG područje; u podizanje svijesti / prijenos znanja i vještina vezanih uz očuvanje i korištenje kulturne i prirodne baštine LAG područja; u kulturne / sportske / rekreativne / promotivne aktivnosti vezane uz povećanje vidljivosti kulturnih i prirodnihvrijednosti i sadržaja na LAG području. **Intervencijom se ostvaruju sljedeći specifični ciljevi LRS:** SC.2.1. Povećati vidljivost i funkcionalnost prirodne i kulturne baštine LAG područja; SC.2.2. Povećati uključenost lokalnog stanovništva u kulturne i rekreativne aktivnosti; SC.2.3. Poboljšati očuvanje prirodnih i

	kulturnih resursa; SC.2.4. Poboljšati turističku ponudu temeljenu na prirodnoj i kulturnoj baštini; SC.2.5. Povećati svijest o važnosti očuvanja kulturnih i prirodnih resursa; SC.2.6. Poboljšati znanja i vještine vezane uz očuvanje kulturne i prirodne baštine; SC.2.7. Poboljšati uvjete za razvoj temeljen na prirodnim i kulturnim resursima. INT.2. pripada čl.73 Uredbe (EU) 2021/2115. INT. 2. pridonosi ostvarenju sljedećih **specifičnih ciljeva ZPP-a i pripadajućim pokazateljima rezultata:** ***SO 8.** Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo: **R.37**. Rast i radna mjesta u ruralnim područjima – *razvojem novih usluga i infrastrukture, intervencijom se potiče stvaranje i očuvanje radnih mjesta*. Potporom ostvarenom kroz ovu intervenciju pridonijet će se stvaranju najmanje 1 novo radno mjesta i očuvanju najmanje 4 radna mjesta. **R.40.** Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva **–** *intervencijom se potiču lokalne inicijative za pronalaženje praktičnih rješenja za ekonomske, društvene i/ili okolišne izazove i iskorištavanje novih mogućnosti, koristeći digitalne tehnologije gdje je to prikladno te razvoj seoskih središte koja pružaju promotivne i edukativne usluge*. Najmanje 1 projekt obuhvaćen potporom kroz ovu intervenciju doprinijet će razvoju koncepta Pametna sela. **R.41.** Povezivanje ruralnih područja Europe – *intervencijom se ruralnom stanovništvu olakšava pristup infrastrukturi i uslugama*. Potporom ostvarenom kroz ovu intervenciju olakšat će se pristup infrastrukturi i uslugama za najmanje 3000 korisnika/stanovnika. **Intervencija pridonosi ostvarenju sljedećih dodanih vrijednosti LEADER-a:** ***„Bolji rezultati“** kroz inovativnost u okviru projekata kojima se uvodi nova infrastruktura i/ili nove usluge (*pokazatelji: broj subjekata koji su kroz projekte realizirali nove proizvode / usluge / tehnološke procese; broj projekata vezanih uz koncept Pametna sela*) i održivost (*broj subjekata čiji projekti uključuju ulaganja u energetsku samoodrživost*). *„**Povećan društveni kapital**“ kroz prijenos znanja u okviru projekata koji uključuju edukaciju i/ili infrastrukturu namijenjenu edukativnim aktivnostima (*pokazatelj: broj osoba koje imaju koristi od informativnih i edukativnih aktivnosti provedenih u okviru ove intervencije*). *„**Dobro upravljanje**“ kroz projektno partnerstvo među lokalnim dionicima (*pokazatelji: broj projekata koji uključuju međusektorsko partnerstvo*). Doprinos dodanim vrijednostima LEADER-a se osigurava uvjetima prihvatljivosti projekata za odabir na natječajima: doprinos najmanje 2 pokazateljima dodane vrijednosti LEADER-a je uvjet prihvatljivosti projekata za odabir na natječajima, a međusektorsko projektno partnerstvo je uvjet za infrastrukturne projekte. **Razlikovanje LAG intervencije u odnosu na intervencije iz SP ZPP-a** se osigurava kroz potporu isključivo onim projektima koji ruralnom stanovništvu omogućuju dostupnost novoj infrastrukturi i/ili uslugama, a ujedno pridonose najmanje 2 dodanim vrijednostima LEADER-a, te kroz potporu isključivo onim infrastrukturnim projektima..
Ciljani korisnici	Jedinice lokalne samouprave, organizacije civilnog društva
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	**Temeljni uvjeti:** • imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg

	podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; • imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; • ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima. *LAG može propisati odredbe u vezi temeljnih uvjeta prihvatljivosti korisnika na LAG natječaju koji su Stroži od navedenog*. **Dodatni uvjeti**: • biti u rangu mikro ili malog poduzeća, ako je korisnik poduzeće; • ne smije biti poljoprivredno gospodarstvo upisano u Upisnik poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u skladu s nadležnim propisima te imati ekonomsku veličinu poljoprivrednog gospodarstva (EVPG) od najmanje 3.000 EUR kod podnošenja Zahtjeva za isplatu. *Detaljni uvjeti prihvatljivosti i postupovna pravila u vezi projekta suradnje propisuju se LEADER operativnim pravilima i LAG natječajem*.
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	**PRIHVATLJIVE VRSTE PROJEKATA** • izgradnja i unaprjeđenje infrastrukture edukativne/informativne/turističke/sportsko-rekreativne/promotivne namjene(*poučne staze, vidikovci, objekti namijenjeni edukativnim aktivnostima, turistički objekti i smještajni kapaciteti, kampovi i sl*.) • manifestacije vezane uz promociju i vidljivost prirodne i/ili kulturne baštineLAG područja • edukacije vezane uz očuvanje i korištenje prirodne i/ili kulturne baštine LAGpodručja (*radionice, okrugli stolove, ljetne škole i sl.)* • digitalna rješenja u svrhu održivog korištenja prirodne i/ili kulturne baštine(*turističke/informativne aplikacije i sl*.) • oprema za unaprjeđenje turističke ponude, održavanje edukacija, sportsko-rekreativne aktivnosti, informiranje i promociju • i ostala prihvatljiva ulaganja definirana natječajem **UVJETI PRIHVATLJIVOSTI PROJEKATA** **Temeljni uvjeti prihvatljivost projekata:** • biti usklađen sa ciljevima iz LRS • biti usklađen sa jednim ili više specifičnih ciljeva SP ZPP navedenim u članku 6. stavku 1. i 2. Uredbe (EU) 2021/2115 • provoditi se na području LAG-a kojem korisnik na LAG natječaju podnosi zahtjev za potporu • ukupni iznos projekta ne smije biti veći Od 300.000,00 EUR (bez PDV-a) • biti usklađen s pravilima državne potpore, ako je primjenjivo • biti usklađen s EU i RH zakonodavstvom koje se odnosi na predmetni projekt *LAG može propisati odredbe u vezi temeljnih uvjeta prihvatljivosti projekata koji su stroži od navedenog.* **Dodatni uvjeti prihvatljivosti projekata:**

	• aktivnosti vezane uz projekt ne smiju započeti prije podnošenja zahtjeva za potporu, Osim pripremnih aktivnosti (opći troškovi, stjecanje vlasništva nad nekretninom na kojoj će se obavljati ulaganje, ishođenje građevinskih i drugih dozvola) • građevina/zemljište na kojem se provodi ulaganje mora biti u vlasništvu korisnika ili korisnik mora dokazati pravni interes nad građevinom/zemljištem koja je predmet ulaganja • kod ulaganja namijenjenih temeljnim uslugama i infrastrukturi u ruralnim područjima, projekt se mora provoditi u naselju s najviše 25.000 stanovnika • kod ulaganja namijenjenih razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti, projekti se moraju odnositi na nepoljoprivredne djelatnosti, odnosno izlazni proizvod mora biti proizvod koji nije obuhvaćen Prilogom I. Ugovora. • infrastrukturni projekti se moraju provoditi u međusektorskom partnerstvu • projekt mora doprinijeti najmanje 2 pokazateljima dodane vrijednosti LEADER-a *Detaljniji kriteriji prihvatljivosti će biti definirani LAG natječajem.*
Načela kriterija odabira	*Dostupnost infrastrukture/usluge* – prioritet imaju prijavitelji čiji projekti obuhvaćajuveći broj stanovnika/korisnika *Međusektorsko partnerstvo* – prioritet imaju projekti koji se provode u međusektorskompartnerstvu (doprinos LEADER-u) *Inovativnost* – prioritet imaju projekti kojima se uvodi nova usluga i povezana infrastruktura (doprinos LEADER-u) *Energetska samoodrživost* – prioritet imaju projekti kojima se razvija energetskasamoodrživost (doprinos LEADER-u) *Stupanj razvoja i demografska struktura* – prioritet imaju projekti iz područja nižeg indeksa razvijenosti i nepovoljnije demografske strukture
Najniža ukupna vrijednost projekta	12.500,00 EUR
Najviša ukupna vrijednost projekta	300.000,00 EUR (bez PDV-a)
Najniži iznos potpore po projektu	5.000,00 EUR
Najviši iznos potpore po projektu	50.000,00 EUR
Intenzitet potpore	od min. 40% do max. 100% prihvatljivih troškova projekta za projekte vezane uz izgradnju i razvoj javne infrastrukture, te od min. 40% do max. 65% za projekte vezane uz usluge i opremu

Pokazatelji

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	1
Broj sačuvanih radnih mjesta	4

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	**R.40.** Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	1
2.	Naziv pokazatelja	**R.41.** Povezivanje ruralnih područja Europe
	Mjerna jedinica	Broj ruralnog stanovništva koje ima koristi
	Ciljna vrijednost	3000

Skupni prikaz svih pokazatelja za sve intervencije LRS

Intervencija LRS	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Doprinos pokazateljima rezultata ZPP	Ciljna vrijednost po godinama							
				2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupna vrijednost
INT.1.	Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a	Broj poduzeća	R.39.	0	0	0	10	0	0	10	**20**
INT.2.	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	R.40.	0	0	0	0	0	0	1	**1**
INT.2.	Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a	Broj ruralnog stanovništva koje ima koristi	R.41.	0	0	0	0	0	0	3000	**3000**
INT.1. INT.2.	Nova radna mjesta u okviru projekata koji primaju potporu ZPP-a	Broj novih radnih mjesta	R.37.	0	0	0	0	0	0	3	**3**
INT.1. INT.2.	Sačuvana radna mjesta u okviru projekata koji primaju potporu ZPP-a	Broj sačuvanih radnih mjesta		0	0	0	0	0	0	24	**24**

Prikaz kriterija na temelju kojih projekti iz intervencije doprinose provedbi koncepta Pametnih sela

r.b.	Kriterij koji doprinosi provedbi koncepta Pametnih sela	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
1.	Inovativna i pametna rješenja u selima	Nove usluge i infrastruktura koji uključuju pametna rješenja (INT.2.)
2.	Digitalizacija u poljoprivredi i ostalim društvenim aktivnostima u selima	Projekti koji uključuju digitalne alate (INT.2.)
3.	Doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanje klimatskih promjena u selima.	Projekti koji uključuju energetsku samoodrživost (INT.1.,INT.2.)

5.4. Opis procesa odabira projekata na LAG natječajima

1. Priprema LAG Natječaja

Stručna služba LAG-a pripremaju dokumentaciju koja minimalno sadrži: predmet, svrhu i iznos raspoloživih sredstava LAG Natječaja; uvjete prihvatljivosti korisnika i dokumentaciju; uvjete prihvatljivosti projekta i dokumentaciju; uvjete prihvatljivosti troškova i dokumentaciju; kriterije odabira projekata i dokumentaciju za ocjenu usklađenosti projekta s kriterijima; prag prolaznosti; prihvatljive i neprihvatljive troškove; postupak odabira projekata; visinu i intenzitet potpore (s jasno definiranim uvećanjima); način, uvjete i rokove podnošenja Zahtjeva za potporu; rokove i uvjete za podnošenje prigovora te popis priloga i obrazaca.

2. Provedba LAG natječaja

2.1. Zaprimanje Zahtjeva za potporu: Projektni prijedlozi zaprimaju se putem službene adrese LAG-a. Način podnošenja Zahtjeva za potporu jasno će biti naznačen u LAG Natječaju. Otvaranje Zahtjeva za potporu pristiglih na LAG natječaj obavlja Povjerenstvo kojeg imenuje Upravni odbor LAG-a. Povjerenstvo čini njegov Predsjednik te LAG administratori.

2.2. Ocjenjivanje i odabir projekata: Nakon zaprimanja Zahtjeva za potporu provodi se administrativna kontrola koja, ujedno, predstavlja i 1. fazu (tzv. Analiza 1) u postupku odabira projekata za provedbu LRS. Tijekom ove faze, LAG može zatražiti i nadopunu dokumentacije dostavljene od strane korisnika koji su podnijeli Zahtjeve za potporu na natječaj. Cilj 1. faze je provjera: potpunosti Zahtjeva za potporu, prihvatljivosti korisnika te osnovnih uvjeta prihvatljivosti projekta. Nakon administrativne provjere, započinje 2. faza (Analiza 2) koja predstavlja kvalitativno ocjenjivanje Zahtjeva za potporu od strane Ocjenjivačkog odbora koji imenuje Upravni odbor LAG-a, a koja se provodi sukladno definiranim internim procedurama LAG-a i usvojenim kriterijima. Rezultat ovih analiza je rang lista projekata s pratećom dokumentacijom koja se upućuje na odlučivanje Upravnom odboru LAG-a. Upravni odbor, zatim, provodi procjenu projektnih prijedloga prema izvješću i privremenoj rang listi te slijedi provjera sukladnosti s kriterijima za vrednovanje i odabir projekata. Na odluke Upravnog odbora, korisnici imaju mogućnost prigovora Tijelu za prigovore LAG-a. Odluke Tijela za prigovore moraju biti jasne i konačne.

5.5. Usklađenost LRS sa ZPP

Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP

<table>
<tr><th>Opći cilj LRS</th><th>Specifični cilj LRS</th><th>Intervencija LRS</th><th>Usklađenost s specifičnim ciljevima ZPP (uključujući međusektorski/horizontalni)</th></tr>
<tr><td rowspan="3">OC.1. Povećati konkurentnost gospodarskog sektora u LAG području kroz ulaganje u dodanu vrijednost</td><td>SC.1.1. Povećati dodanu vrijednost u poljoprivredi kroz doradu, preradu, skladištenje, promociju, ruralni turizam i razvoj novih proizvoda</td><td rowspan="3">INT.1. Poticanje ulaganja u ostvarivanje dodane vrijednosti u poljoprivredi i gospodarstvu kroz nove poslovne aktivnosti, proizvode i usluge</td><td></td></tr>
<tr><td>SC.1.2. Povećati dodanu vrijednost u gospodarstvu kroz razvoj novih proizvoda i usluga</td><td>SO 8. Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo:
R.37. Rast i radna mjesta u ruralnim područjima – intervencijom se potiče rast i povećanje zaposlenosti kroz jačanje konkurentnosti poljoprivrednog i gospodarskog sektora. Potporom za ulaganja za jačanje konkurentnosti otvorit će se najmanje 2 nova radna mjesta te sačuvati najmanje 20 postojećih radnih mjesta.
R.39. Razvoj ruralnoga gospodarstva – intervencijom se potiče razvoj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća u području biogospodarstva. Potporom za ulaganja u jačanje konkurentnosti u poljoprivredi i gospodarstvu bit će razvijeno najmanje 20 poljoprivrednih i gospodarskih subjekata.</td></tr>
<tr><td></td><td>DOPRINOS DODANOJ VRIJEDNOSTI LEADER-a:
Intervencija pridonosi ostvarenju dodane vrijednosti LEADER-a „Bolji rezultati“ kroz inovativnost (Pokazatelji: broj subjekata koji su kroz projekte realizirali nove proizvode / usluge / tehnološke procese) i održivost (broj subjekata čiji projekti uključuju ulaganja u energetsku samoodrživost). Doprinos najmanje jednom pokazatelju dodane vrijednosti LEADER-a je uvjetovan natječajem.</td></tr>
</table>

OC.2. Poboljšati uvjete za održivi ruralni razvoj LAG područja temeljen na prirodnoj i kulturnoj baštini	SC.2.1. Povećati vidljivost i funkcionalnost prirodne i kulturne baštine LAG područja	**INT.2.Poticanje ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturnih i prirodnih resursa kroz informativne i edukativne aktivnosti te unaprjeđenje infrastrukture za informativnu i edukativnu namjenu**	
	SC.2.2. Povećati uključenost lokalnog stanovništva u kulturne i rekreativne aktivnosti		
	SC.2.3. Poboljšati očuvanje prirodnih i kulturnih resursa		**SO 8. Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje ženau poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo**: **R.37**. *Rast i radna mjesta u ruralnim područjima* – razvojem novih usluga i infrastrukture, intervencijom se potiče stvaranje i očuvanje radnih mjesta – *potporom ostvarenom kroz ovu intervenciju pridonijet će se stvaranju najmanje 1 novo radno mjesto i očuvanju najmanje 4 radna mjesta*. *Razvoj ruralnog gospodarstva* –intervencijom se potiče poslovna aktivnost vezana uz održivo korištenje prirodnih i kulturnih resursa (edukativne i turističke usluge te korištenje povezane infrastrukture) – najmanje *3 ruralnih pravnih subjekata će ostvariti potporu za razvoj infrastrukture ili usluga kojima je cilj doprinijeti održivom korištenju prirodnih i kulturnih resursa*; *Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva* **–** intervencijom se potiču lokalne inicijative za pronalaženje praktičnih rješenja za ekonomske, društvene i/ili okolišne izazove i iskorištavanje novih mogućnosti, koristeći digitalne tehnologije gdje je to prikladno te razvojseoskih središte koja pružaju promotivne i edukativne usluge – *najmanje 1 projektobuhvaćen potporom kroz ovu intervenciju doprinijet će razvoju koncepta Pametna sela*; *Povezivanje ruralnih područja Europe* – intervencijom se ruralnom stanovništvu olakšava pristup infrastrukturi i uslugama – *potporom ostvarenom kroz ovu intervenciju olakšat će se pristup infrastrukturi i uslugama za najmanje 3000 korisnika/stanovnika*.

	SC.2.4. Poboljšati turističku ponudu temeljenu na prirodnoj i kulturnoj baštini		**DOPRINOS DODANOJ VRIJEDNOSTILEADER-a:** **„Bolji rezultati“** kroz inovativnost u okviru projekata kojima se uvodi nova infrastruktura i/ili nove usluge (*pokazatelji: broj subjekata koji su kroz projekte realizirali nove proizvode / usluge / tehnološke procese; broj projekata vezanih uz koncept Pametna sela*) i održivost (*broj subjekata čiji projekti uključuju ulaganja u energetsku samoodrživost*). „**Povećan društveni kapital**“ kroz prijenos znanja u okviru projekata koji uključuju edukaciju i/ili infrastrukturu namijenjenu edukativnim aktivnostima (*pokazatelj: broj osoba koje imaju koristi od informativnih i edukativnih aktivnosti provedenih u okviru ove intervencije*). „**Dobro upravljanje**“ kroz projektno partnerstvo među lokalnim dionicima (*pokazatelji: broj projekata koji uključuju međusektorsko partnerstvo*).
	SC.2.5. Povećati svijest o važnosti očuvanja kulturnih i prirodnih resursa		
	SC.2.6. Poboljšati znanja i vještine vezane uz očuvanje kulturne i prirodne baštine		
	SC.2.7. Poboljšati uvjete za razvoj temeljen na prirodnim i kulturnim specifičnostima LAG područja		Doprinos dodanim vrijednostima LEADER-a se osigurava uvjetima prihvatljivosti projekata za odabir na natječajima: doprinos najmanje 2 pokazateljima dodane vrijednosti LEADER-a je uvjet prihvatljivosti projekata za odabir na natječajima, a međusektorsko projektno partnerstvo je uvjet za infrastrukturne projekte.

6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS

6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS

6.1.1. Ljudski kapaciteti LAG-a

Lokalna akcijska grupa Šumanovci predstavlja formalno lokalno razvojno partnerstvo različitih multisektorskih dionika formirano za provedbu LEADER/CLLD programa. Članovi partnerstva - Skupštine jesu predstavnici javnog, civilnog i gospodarskog sektora koji su izabrali i potvrdili članove Upravnog odbora.

Strategiju provode članovi LAG-a (kroz upravni odbor i skupštinu) te ured (stručna služba) LAG-a. Upravni odbor ima zadaću razvoja i provedbe kriterija te kontrole procedura za odabir projektnih prijedloga koje će se financirati u okviru provedbe LRS.

Voditelj LAG-a (voditelj stručne službe LAG-a) odgovoran je za provedbu zadaća i odluka Upravnog odbora te za provedbu odluka članova Skupštine i Predsjednika LAG-a, kao i za učinkovitu provedbu Strategije. Broj i struktura upravljačkih tijela LAG-a te iskustvo u provedbi LRS i drugih aktivnosti opisani su u poglavljima 1, 2 i 3 ove strategije.

LAG planira osnažiti svoje kapacitete kroz edukaciju članova upravljačkih tijela i zaposlenika stručne službe, posebice u području samog LEADER koncepta, koncepta „Pametna sela“ i provedbe Zelenog plana. Broj članova upravljačkih tijela i zaposlenika u stručnoj službi planira se zadržati, a po potrebi i povećati, razmjerno povećanju broja projekata i obujmu posla. Na provedbi LRS i animacijskim aktivnostima će i raditi 3 osobe zaposlene u stručnoj službi – voditelj LAG-a i 2 stručna suradnika.

6.1.2. Financijski kapaciteti LAG-a

Financijski kapaciteti LAG-a Šumanovci za provedbu LRS temelje se na korištenju sredstava koja su na raspolaganju putem provedbe intervencije 77.06 „Potpora LEADER (CLLD) pristupu“ (u daljnjem tekstu: LEADER intervencija) iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027.

Sredstva za provedbu LEADER intervencije prema simulaciji Upravljačkog tijela Programa iznose 1.811.363,77 EUR. Dio sredstava predfinanciranja planira se koristiti iz članarine (samofinanciranje) članova partnerstva, a koja je trenutno iznosi 43.727,00 EUR (ukupni godišnji prihod od članarina). Osim članarina, ukoliko se ukaže potreba, LAG planira koristiti dodatni sustav međufinanciranja.

Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS

Godina provedbe LRS	Planirani broj zaposlenih osoba koji rade isključivo na provedbi LRS (animacija, LAG natječaj, ostali uredski poslovi u vezi provedbe LRS), izražen u FTE	Planirani iznos članarina (ukupno) za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Planirani iznos iz ostalih izvora financiranja za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Ukupno planirani iznos za predfinanciranje tekućih troškova i animacije
2023.	3,00	43.727,00	0,00	43.727,00
2024.	3,00	43.727,00	0,00	43.727,00
2025.	3,00	43.727,00	0,00	43.727,00
2026.	3,00	43.727,00	0,00	43.727,00
2027.	3,00	43.727,00	0,00	43.727,00
2028. (n+2)	3,00	43.727,00	0,00	43.727,00
2029. (n+2)	3,00	43.727,00	0,00	43.727,00

6.2. Opis praćenja (monitoring) i procjene (evaluacija) provedbe LRS

Za praćenje i vrednovanje provedbe LRS prvenstveno je zadužen stručni voditelj LAG-a, zaposlenici stručne službe LAG-a odnosno LAG administrator te Predsjednik, Upravni odbor te vanjski stručnjak koji provodi vanjsko vrednovanje.

Praćenje (*monitoring*) podrazumijeva ocjenu valjanosti provedbe aktivnosti i izvršenja proračuna u odnosu na planirane metode, dinamiku i druge odrednice navedene u LRS. Vrednovanje (*evaluacija*) se odnosi na ocjenu uspješnosti u postizanju ciljeva, rezultata i učinaka LRS.

Praćenje (monitoring) uključuje:

- statistiku prijava projekata
- terminski plan objave natječaja
- statistiku uspješnosti provedbe projekata

Voditelj LAG-a odgovoran je za prikupljanje, pregled dokumentacije, nadopunu dokumentacije, provedbu LRS, organiziranje aktivnosti praćenja i mjerenja učinka provedbe. Predsjednik je zadužen za organiziranje nadzor i vođenje svih aktivnosti praćenja i mjerenja učinaka provedbe. Sve aktivnosti tijekom provedbe LRS prate narativna (kvalitativna) i financijska (kvantitativna) izvješća s pratećim potpisnim listama ciljanih korisnika i medijskom arhivom. Izvješća odobrava Upravni odbor LAG-a te predlaže eventualne izmjene LRS koje odobrava Skupština.

Vrednovanje (evaluacija) odnosi se na:

- efikasnost korištenja proračuna
- doprinos prioritetima i fokus područjima PRR
- doprinos projekata krajnjih korisnika i projekata suradnje svim pokazateljima i ciljevima LRS

  Vrednovanje provodi Skupština na temelju izvješća stručne službe, te vanjski suradnik (evaluator). Vrednovanje se temelji na ocjeni ostvarenja ciljeva i rezultata, doprinosa ZPP-u i drugih učinaka LRS kroz usporedbu planiranih i ostvarenih pokazatelja. Vanjska evaluacija, pored toga, uključuje kvalitativnu i kvantitativnu analizu postignuća, definira prepreke i iznosi preporuke za naredno programsko razdoblje.

Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP

Pokazatelji rezultata ZPP	Intervencija LRS (naziv i/ili kod)	Mjerna jedinica	Ciljna vrijednost po godinama							
			2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupna vrijednost
R.37 Rast i radna mjesta u ruralnim područjima: Nova radna mjesta podržana u ZPP projektima	INT.1. INT.2.	Broj otvorenih radnih mjesta	0	0	0	0	0	0	3	**3**
R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva: Broj ruralnih poduzeća, uključujući i bio-ekonomske tvrtke, razvijenih uz podršku ZPP-a	INT.1.	Broj poduzeća	0	0	0	10	0	0	10	**20**
R.40 Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva: Broj podržanih strategija Pametnih sela	INT.2.	Broj projekata	0	0	0	0	0	0	1	**1**
R.41 Povezivanje ruralne Europe: Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz podršku ZPP	INT.2.	Broj ruralnog stanovništva koje ima koristi	0	0	0	0	0	0	3000	**3000**

7. FINANCIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS

7.1. Financijski plan provedbe LRS

Planirani iznos za provedbu LRS prema trenutnim projekcijama nadležnog tijela iznosi

1.811.363,77 EUR.

Ukupni iznos (1.811.363,77 EUR) raspoređen je na sljedeće udjele:

Intervencija 1: 44,14 %

Intervencija 2: 27,36 %

Projekti suradnje LAG-a: 3,50 %
Tekući troškovi i animacija: 25,00 %

Za intervencije (financiranje projekata putem LAG natječaja) je namijenjeno

1.295.125,10 EUR.

Planirani iznos za Intervenciju 1 (INT.1.) iznosi 799.535,97 EUR za 22 - 30 projekata (ovisno o iznosu projekta i potpore), pri čemu maksimalni iznos potpore iznosi 40.000,00 EUR.
Planirani iznos za Intervenciju 2 (INT.2.) iznosi oko 495.589,13 EUR za 5 - 20 projekata (ovisno o iznosu projekta i potpore), pri čemu maksimalni iznos potpore iznosi 50.000,00 EUR.

Za tekuće troškove i animaciju namijenjeno je **452.840,94** EUR.

Za projekte suradnje namijenjeno je **63.397,73** EUR - za 2 projekta suradnje:

1. Međuteritorijalni projekt suradnje (razvoj ruralnog turizma) u iznosu od 25.359,09 EUR (40% ukupnog iznosa planiranog za projekte suradnje).
2. Transnacionalni projekt suradnje (Pametna sela i Zeleni plan) u iznosu od 38.038,64 EUR (60% ukupnog iznosa planiranog za projekte suradnje).

Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Raspored sredstava po godinama (%)								
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupno za cijelo programsko razdoblje po intervenciji	Od toga za projekte doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
INT.1. Poticanje ulaganja u ostvarivanje dodane vrijednosti u poljoprivredi i gospodarstvu kroz nove poslovne aktivnosti, proizvode i usluge	n/p	n/p	0,00	22,07 %	0,00	0,00	22,07 %	44,14%	0%
INT.2.Poticanje ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturnih i prirodnih resursa kroz informativne i edukativne aktivnosti te unaprjeđenje infrastrukture za informativnu i edukativnu namjenu	n/p	n/p	0,00	13,68 %	0,00	0,00	13,68 %	27,36%	2,76 %
Tekući troškovi i animacija	3,57%	3,57%	3,57%	3,57%	3,57%	3,57%	3,58%	25%	n/p
Priprema i provedba projekata suradnje						1,75%	1,75%	3,5%	n/p
UKUPNO	3,57%	3,57%	3,57%	39,32%	3,57%	5,32%	41,08%	100%	2,76 %

7.2. Akcijski plan provedbe LRS

Akcijski plan se odnosi na planirani tijek implementacije intervencija u svrhu postizanja očekivanih rezultata i strateških ciljeva Lokalne razvojne strategije, u programskom razdoblju 2023. -2027., odnosno na plan objavljivanja LAG Natječaja za provedbu LRS.

LAG u 2023. i u 1. polovici 2024., planira pripremu 1. LAG Natječaj za 1. intervenciju INT.1. Poticanje ulaganja u ostvarivanje dodane vrijednosti u poljoprivredi i gospodarstvu kroz nove poslovne aktivnosti, proizvode i usluge i pripremu 1. LAG natječaja za 2. intervenciju INT.2. Poticanje ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturnih i prirodnih resursa kroz informativne i edukativne aktivnosti te unaprjeđenje infrastrukture za informativnu i edukativnu namjenu.
Objavljivanje prvih natječaja za obje intervencije planira se u drugoj polovici 2024.

Tijekom 2025., rad LAG-a fokusiran je na praćenje tekućih projekata koji se provode u okviru 1. LAG natječaja te na pripremu projekata suradnje.

Tijekom 2026., LAG priprema i provodi 2. LAG natječaj za obje intervencije te projekte suradnje.

U 2027. odvija se praćenje provedbe projekata i postizanje rezultata, dovršavaju se projekti suradnje.

U 2028. i 2029. završavaju se poslovi vezani uz provedbu i monitoring projekata te provedbu LRS u svim aspektima. Provodi se vanjska evaluacija provedbe LRS.

Aktivnosti animacije se provode kontinuirano tijekom cijelog razdoblja provedbe LRS.

Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Broj LAG natječaja							
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupno
INT.1. Poticanje ulaganja u ostvarivanje dodane vrijednosti u poljoprivredi i gospodarstvu kroz nove poslovne aktivnosti, proizvode i usluge	0	1	0	1	0	0	0	2
INT.2.Poticanje ulaganja u očuvanje i održivo korištenje kulturnih i prirodnih resursa kroz informativne i edukativne aktivnosti te unaprjeđenje infrastrukture za informativnu i edukativnu namjenu	0	1	0	1	0	0	0	2
UKUPNO	0	2	0	2	0	0	0	4

8. PRILOZI

8.1. PRILOG I: Prikaz provedbe drugih projekata u razdoblju 2014. – 2022.

PRILOG I: Prikaz provedbe drugih projekata u razdoblju 2014. – 2022.

Provedba drugih projekata u razdoblju 2014. – 2022.							
Naziv projekta	Izvor financiranja projekta	Ukupni iznos projekta, eura	Iznos učešća LAG-a, eura	Razdoblje provedbe projekta	Uloga LAG-a u provedbi projekta		Rezultati i pokazatelji
„Response to the floods in Bosnia and Herzegovina, Croatia and Serbia	*NGO OXFAM Italia*	9.007,13	0,00	2015. – 2017.		Partner	Odabir korisnika i raspodjela sjemenskog materijala i monitoring usjeva nakon sjetve dobivenog sjemena, provedena anketa, te utvrđivanje korisnika kojima je najviše potrebna donacija.
Raspodjela sjemenskog materijala doniranog od strane Fondacije Intesa San Paolo	*Ured OXFAM Italija u Bosni i Hercegovini*	8.599,06	0,00	25.04.2015. – 11.05.2015.		Partner	45 kućanstava primilo donaciju od 20 sjemenskih kukuruza, te 25 sjemenskog sadnog materijala (luk, špinat, grah i sl.)
„Žene pokretači društva“	*Hrvatska banka za obnovu i razvitak*	13.696,30	7.094,00	15.09.2015. – 15.09.2016.	Nositelj		Rezultati projekta su povećan interes u javnosti o pravima žena, unaprijeđen stupanj obrazovanja o pravima žena, kao i znanje i svijest o položaju žena u ruralnom području, podignuta svijest o ravnopravnosti spolova u EU i drugim međunarodnim organizacijama.
„Upoznajmo Europu zajedno“	*Ministarstvo vanjskih i europskih poslova*	13.183,57	3.318,65	Lipanj 2018. - Veljača 2019.	Nositelj		6 predstavnika JLS, 500 djece i mladih iz OŠ, 14 poduzetnika, 50 nezaposlenih osoba i zainteresiranog stanovništva informiranih o EU i njezinim prednostima, te promicanje aktivnog sudjelovanja u društvu

„Učinimo treću dob ljepšom“	*Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku*	8.626,98	0,00	01.08.2018. – 01.08.2019			30 starijih osoba obogatilo provođenje slobodnog vremena i uključeno u život lokalne zajednice, starije osobe osnažene i potaknute na nastavak života u zajednici.
„Improve life rural people“	*Europski socijalni fond*	216.785,96	0,00	23.04.2019. – 23.04.2021.		Partner	Osobe ciljane skupine osnažene za sudjelovanje na tržištu rada, te stečena kvalifikacija putem programa osposobljavanja i praktične nastave, te otvoren pristup tržištu rada
Klub za mlade „Budi tu – Budi svoj“	*Europski socijalni fond – Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku*	91.622,79	0,00	18.05.2018. – 18.11.2019.		Partner	Veći broj mladih osnaženo za sudjelovanje na tržištu rada, te steklo najmanje jednu kvalifikaciju putem programa osposobljavanja i edukacije, te dvije novozaposlene osobe kroz provedbu projekta u klub za mlade.
Lokalnim potencijalom do novih mogućnosti zapošljavanja – „We can do it“	*Europski socijalni fond*	110.171,10	0,00	26.03.2019. – 26.03.2021	Nositelj		Osnovana i opremljena 2 kluba za zapošljavanje, ciljane skupine stekle ključne vještine i znanja za aktivaciju i ulazak u svijet rada, te osposobljena 3 plastenika za proizvodnju povrća, cvijeća i ljekovitog bilja na ekološki način.
„I mi smo obitelj“	*Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku*	33.047,98	0,00	01.06.2020. – 01.06.2022.		Partner	Veći broj provedenih edukativno – promotivnih aktivnosti, sudionika na istima, provedenih aktivnost organiziranja slobodnog vremena u prirodi, te broj sudionika u grupnom radu.
„Jedan je tata“	*Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku*	9.290,60	0,00	01.06.2020. – 01.06.2021.		Partner	U promociji rodne ravnopravnosti i aktivnog očinstva u lokalnoj zajednici potaknut savjetodavni rad s očevima kroz neformalne radionice i susrete

„Šumski istraživači“	*Europski strukturni i investicijski fondovi*	362.055,12	0,00	05.07.2021. – 04.07.2023.		Partner	3 organizacije civilnog društva ojačalo svoje kapacitete za popularizaciju STEM-a, 20 volontera završilo minimalno jedan program treninga za trenere, te 425m^2 prostora u vlasništvu grada Županje adaptirano i opremljeno kao trajni postav „Znanost i mašta za održive šume“
„Razvoj socijalnih usluga za starije osobe u Općini Drenovci“	*Europski socijalni fond*	179.379,07	0,00	24.07.2020. – 24.07.2022.		Partner	Projekt doprinosi ostvarenju strateškog cilja Razvojne strategije Vukovarsko-srijemske županije za razdoblje do 2020. godine, „2. Razvijeni ljudski potencijali i visoka kvaliteta života“, prioriteta 2.3 Razvoj društvene kohezije, kroz provedbu aktivnosti pružanja usluge prijevoza i pratnje, a koje su u skladu sa strateškom mjerom 2.3.2. Unaprjeđenje socijalnih usluga za ranjive skupine društva.
19.3. LAG akademija	*Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju*	144.511,71	0,00	18.09.2020. – 18.09.2021.		Partner	Rezultati i pokazatelji na kraju provedenih aktivnosti su 20 educiranih djelatnika, 100 educiranih volontera, članova i ostalih dionika, provedena radionica za djelatnike, članove i volontere LAG-ova za umrežavanje i razvijanje partnerskog odnosa.